JURNALUL® S.F.

Nr. 53 Săptămînal de science-fiction ■ 16 pagini ■ 100 lei

Richard MATHESON
Harlan ELLISON
Ovidiu RUTĂ
Dino BUZZATI
Alina POPOV
Gyorfi GYORGY
Sorin SIMION

Welcom to 1994

Probabil că mulţi dintre voi ar dori să ştie ce vor putea citi în acest nou an, iată cîteva dintre propunerile noastre:Bruce Sterling, Frederic Brown, Lee Killough, Barry Malzberg, Issac Asimov, Robert Silverberg, Ambrase Bierce, Kurt Vonnegut jr., Mihail Grămescu, Mihai Hăulică, Petrică Sîrbu, Ovidiu Ruţă şi cei care ne vor mai trimite texte. In privinţa textelor se conturează un număr cu vampiri şi unul de fantasy şi (poate) că tot sîntem acuzaţi de partizanat ceva punk-cyber

.Poşta redacţiei

o Andrei Cojocaru (Iaşi) -Ţi-am pus o pilă la băieţii de la Quasar şi te aşteaptă să-ţi masacreze textele.Am reţinut proza Y, Hotel V poate fi îmbunătăţită.

o Paul Hedon(Piatra Neamţ)- Deocamdată nu, mai trimiteţi.

o Robert Kocher (RFG)- Proza nu reuşeşte să spargă tiparele clasice, personajul este insuficient conturat. Mulţumim pentru felicitări şi aşteptăm să vă cunoaştem la EuRoCon.

o Belei Aurelius (Brăila)- Proza mi se pare prea diluată. Aştept un best-tehnoseller.

o Ana Veronica Mircea (B-dul Independenţei, nr 5, ap20, cod 53oo, Focşani) doreşte nmerele 29 şi 30.

o Simion Cristian (Brazi) - Cenaclul (clubul) din Ploieşti se numeşte ACFSF Quo Vadis? şi are sediul la Casa de Cultură a Sindicatelor. Se întîlnesc în fiecare sîmbătă de la ora 11.

o Miclăuş Ciprian (str. Gh. Bilaşcu nr 22-23, Baia Mare, cod 48oo) - Doreşte să corespondeze cu unul dintre membrii cenaclurilor String sau Planetar pentru a primii informaţii despre cum este structurat un cenaclu şi cum decurg şedinţele .

o Iordache Magdalena (Tulcea) - O surpriză plăcută.Incearcă să ei legătura cu cenaclul Mileniul III (are sediul în Liceul de artă). Eşti foarte aproape de debut.

o Nedeleac Andrei (Rodna de Sus) - Ideea povestirii mi se pare facilă. manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

o Lupaşcu Radu (Buhuşi), Riloiu Radu (Bucureşti), Sarpe Andrei (Galaţi), Strobache Marian (Constanţa), Ion Daniel (Brăila), Szilapi Ioan (Arad) - Am trimis scrisorile voastre departamentului difuzare.Sper să mai aibă numerele solicitate. Orice cerere privind procurarea numerelor anterioare se va face pe adresa Sos. Buc-Ploieşti, nr 25-27, sec 1, Bucureşti, Jurnalul Sf , pentru Iulian Stoicescu. Pentru abonamente aceiaşi adresă - Tudor Andrei.

o Abrudean Paul (Cluj) -Lucrarea trimisă nu arată a piesă de teatru şi din păcate nu e sf.

o Adrian Chifu (Timişoara) şi Ovidiu Ruţă (Cluj) - Sînt rugaţi să trimită urgent cîte o fotografie şi o biografie (vezi nr 50) pentru publicare.

o Nicolae ARITON (Tulcea) - Trimite-ne originalele de la numărul cu vampiri (o să le returnăm) şi nr 17, 18 din File.

Mulţumim tuturor celor care ne-au scris s-au telefonat cu ocazia sărbătorilor de iarnă şi sperăm să fie şi în acest an alături de noi.

Adrian Bănuţă

Videomania

The Haunted Passion
(Pasiune obsesivă)

Film de fineţe psihologică, un „fiction" pînă în măsele, o simbioză între lumea adevărată şi una pe care echilibrul nostru cerebral o bănuieşte numai, o pricepe, o sintetizează într-o formă anume ţinînd cont de fantezie şi mit, sau urmează linii conservatoare, aproape monahale, de aici această largă paletă de posibilităţi, perpetuum-ul mobile al ficţiunii.

Acţiunea se derulează în aniin oştrii, locul nu are importanţă – Pămîntul este o matriţă în care imposibilul se modelează –, cu o familie de americani, anormali – adică nu sînt nebuni şi spontani în gesturi – mai degrabă doi tipi tandri care se respectă şi se iubesc, sau se iubesc şi se respectă, asta decideţi dumneavoastră. Între ei zace totuşi confuzia. El este un fost jucător profesionist de fotball american care nu mai are privilegiul să încînte tribunele, are o vîrstă şi un handicap pe care şi-l autoimpută: o cădere fizică şi nervoasă cu repercursiuni asupra vieţii de cuplu.

Iulie (Jane Seymour), într-un fel este marginalizată, deşi nu ai senzaţia că este aşa. Ori se mulţumeşte numai cu atît, ori nu vrea ea să arate.

În film apar mai multe personaje, mai mult sau mai puţin importante. Un papagal Kamikaže care moare chiar aşa, un bătrîn care ascunde că mult timp în urmă pe locul noii case a stat cineva care s-a sinucis, un „medium" care invocă spiritul la locul cuvenit şi alb şi alţi inşi pentru „dus tava".

Bărbatul are tendinţa să se redreseze în momentul cînd îşi găseşte o vocaţie care fermentează într-un studio de televiziune; devine crainic de fotbal şi crede că totul va intra în normal. Anticipez liniaritatea pînă în final. Dar te înşeli, pentru că apare duhul care o bîntuie pe Julie îi dă, în lumea onirică, senzaţia de fericire, nu-ţi dai seama dacă o violează sau o face de comun acord cu femeia. Julie devine anxioasă, nu ştie dacă doreşte în continuare derularea acestei iubirii mutagene, uneori este, încordată, copleşită de „păcatul concubinajului".

Soţul devine scorţos, bănuie o mutaţie în viaţa lui Julie, crede că există un alt bărbat, iar cînd i se explică adevărul, face ce ar face oricare dintre noi, adică nu crede.

La antipolul „fiction"-ului vulgar, cu mult sînge şi creieri care se împrăştie prin sertare şi rigole, cu duhuri mirosind a pucioasă „The Haunted Passion" are concursul unui spirit sentimental, cu mustăcioară a la Clark Gable şi de aceea îi trecem cu vederea pornirile erotice. El iubeşte în confuzie, adică încurcă puţin iubitele şi dacă face pe nebunul sau găseşte o soluţie de compromis pentru anestezierea conflictului, asta rămîne să vedeţi. Eu nu am de gînd să vă povestec chiar tot.

Motivaţiile scenaristului Michael Berk şi găselniţele regizorului John Karity, cred că or să facă ravagii printre femei. Posibil şi printre bărbaţii cu înclinaţii mai ideatice.

Să nu uit să vă spun că în rolul soţului cu coarne de fum este Gerald McRoney.

Petrică SÎRBU ✍

telex intern telex intern telex intern telex intern telex

o Cei interesaţi pot audia emisiunea START SPRE EXTRAORDINAR (redactor Mara Popa) în fiecare duminică pe postul de radio România Tineret de la ora 20. Emisiunea este parţial stereo şi are ca invitaţi pe cunoscuţii animatori şi promotori de sf Nicu Gecse, Stefan Ghidoveanu şi Constantin Pavel.

o Incepînd cu data de 23 ianoarie 1993 vom putea urmării viitoarele 13 episoade ale serialului STAR TREK. Din cîte am aflat de la domnul Mihai Bădescu Televiziunea Română ar fi în tratative pentru a cumpăra filmele STAR TREK realizate în 1993.

o S-ar părea că emisiunea Schiţă de portret pentru lumea de mîine, realizată de domnul Alexandru Mironov va putea fi urmărită sîmbăta din două în două săptămîni.In afara unor emisiuni de popularizare a ştiinţei se pare că vom putea viziona şi filme sf.

o Pentru cei care nu au aflat încă la Iaşi există un supliment săptămînal de sf -SUPER NOVA realizat de Radu Gavrilescu şi Dragoş Moldovan. In curînd vor împlini două luni de la înfinţare aşa că -le dorim anticipat La multe numere!

o La mulţi ani! şi pentru cenaclul SFera care împlineşte luna aceasta un an de la înfinţare.

o Am primit la redacţie revista NOI - realizată de un grup de tineri din Craiova. Printre alte multe *colţuri* şi probleme abordate descoperim şi *Colţul sf-istului* . Ii puteţi contacta la telefon 1139 83 interior 22.

Adrian Bănuţă

telex intern telex intern telex intern telex intern telex intern

JURNALUL® S.F.

Editat de: INTACT

CORPORAŢIA INTACT PENTRU CULTURĂ ŞI ARTĂ

Colectivul de redacţie:

Adrian BĂNUŢĂ *(Redactor şef)*,

Număr realizat de:

Ionuţ BĂNUŢĂ, George CEAUŞU, Cristian IONESCU, Petrică SIRBU, Aurelius BELEI, Mihai Dan PAVELESCU, Dan MERISCA, Alina POPOV, Nicolae ARITON, Călin GIURGIU, Ovidiu RUŢĂ, Mihai IONESCU, Gyorfi GYORGY

(Redactori)

Marian IRIMIA (fotoreporter), Mihaela VANEA (corectură),

Adresa redacţiei:

Şos. Bucureşti-Ploieşti 25-27; sector 1, Bucureşti

tel. fax . 3.12.71.35

Richard MATHESON

Dragă jurnalule,

10 iunie 1961

uneori mă cuprinde o asemenea greață de această blestemată cameră mobilată că îmi vine chiar să vărs.

Jumătate din sîmbătă și toată duminica geamurile ferestrei rămîn atît de întunecate încît ai crede că afară e înnorat chiar cînd e soare.

Și ce priveliște minunată! Lenjerie întinsă la uscat, cordoane elastice, salopete. Prea de-ajuns ca unei fete să i se facă scîrbă de viață. Bulendre.

Și pe urmă porcu' ăla mort de foame de cealaltă parte a coridorului face să mi se pară viața asta mai urîtă chiar decît este. Cine știe unde găsește bani pentru toate sticlele alea. Jefuiește bătrîne, precis. Mereu beat, mereu cîntînd, mereu gata să mă pipăie pe scări cu mistriile lui de mîini. Cu cîțiva bănuți aș putea cumpăra un timbru și comanda prin poștă un revolver de calibrul 32 și l-aș împușca: pac!

Cît despre mîine seară, o minunăție: Harry Hartley mă duce la Paramount și pentru un film mizerabil și o friptură cu salată de roșii pretinde ca toată noaptea să ne jucăm de-a mama și de-a tata. Nu, zău!

Aici e o căldură și o duhoare insuportabilă. Și acum mai trebuie să-mi spăl și lucrurile pentru mîine. Nici nu-mi vine să mă gîndesc. Încetează! Vînzătorii ăștia blestemați, toată ziua sub fereastră: „Ultimele știri sportive! Rugby: New York Giants contra Brooklyn Dodgers". Vedea-v-aș morți.

Și cînd mă gîndesc la drumul de mîine cu metroul! Dus și întors, înghesuiți ca sardelele, să-mi respire toți în față. O plăcere!

Dumnezeule, ce n-aș face să scap de aici. Aș fi în stare chiar să mă căsătoresc cu Harry Hartley. Și dacă mă gîndesc la o căsătorie cu ăla înseamnă că am ajuns rău de tot.

Aș vrea să merg la Hollywood și să fac pe vedeta ca Liz Taylor sau alta ca ea. Bărbații ar face coadă să-mi sărute mîna. Ia cară-te de aici Brando, că m-ai plictisit. Da, pentru că într-adevăr m-ar plictisi și atunci valea ca la o cîrpă.

Ah, locul ăsta oribil, respingător! Pentru o fată nu există viitor aici. Ce aș putea spera? Nu e nimeni care să-mi vrea binele cu excepția acelui imbecil gras: Harry-friptură-cinematograf, cum îi spun eu.

În curînd două săptămîni de concediu. Două săptămîni de nimic. Voi merge la Coney cy Gladys. Voi sta tolănită și voi privi gunoaiele cum plutesc pe apă și băiețeii cum strigă și fac pozne. Mă voi alege cu niște arsuri și poate chiar voi face temperatură. Seara, de milioane de ori la cinematograf. Halal de așa viață!

Aș vrea să trăiesc peste cîteva mii de ani, asta aș vrea. N-aș mai munci acolo, în sfîrșit. Aș trăi într-un loc frumos și ar fi nave spațiale pentru plimbări și pilule pentru făcut dragoste fără copii. Ah, ce mult mi-ar place. Pentru pilule în special. O viață adevărată.

În schimb, aici, în timpurile astea, cu războaie, cu lumea care urlă și te plictisește, ce poate aștepta de la viață o fată ca mine?

Gata, acum umplu ligheanul să spăl zdrențele alea două.

10 iulie 3961

Dragă videoînregistratorule,

da, uneori mă cuprinde o asemenea greață de locuința asta din plastoid încît îmi vine de-a dreptul să vomit.

Ce priveliște chinuitoare!

Spațioportul chiar în față, de celalată parte a bandostrăzii; din cauza asta toată noaptea vîj, vîj și flăcări orbitoare din duze. Îți vine să iei mereu pilule și să te freci cu narcotilină pe ochi și în urechi! Iar rezultatul e că te simți și mai rău. E groaznic.

Și plicticosul ăla din camera de alături cu raza lui zet. Mă scoate din sărite să știu că mă poate vedea prin plastoid. Chiar dacă mă ascund după paravanul fibrostatic simt cum continuă să mă privească. De unde o lua banii pentru aparate? Munca pe care o face la spațioport nu e suficientă pentru asta. Pariez că fură bonuri de schimb din casa de fier a biroului. Într-una din zile, cu cîteva bonuri de schimb voi comanda de probă un dezintegrator de voiaj și îl voi anihila pe scîrbosul ăla. Tac! Mă vor trimite în mlaștinile venusiene și noapte bună.

Adică nu. Căldura și umiditatea nu le pot suferi.

Iar mîine seară? Mîine seară chef! Harry Hartley mă duce la Teatrul Spațial și pentru un spectacol plictisitor de moarte și o fiertură fadă de melci lunari va vrea apoi să risc să rămîn însărcinată. Nu zău!

Vai ce cald e. Și mașina de spălat s-a stricat tocmai cînd aveam nevoie. Așa că astă seară trebuie să mă duc la Spațiomat să-mi spăl lucrurile; cu toate că dacă ziua e plicticos să zbori, seara e de-a dreptul un chin. Și...

Iată-i din nou pe blestemații ăia, jos, în bandostradă cu megafoanele lor: „Ultimele știri sportive: Martian Eagles contra Lunar Red Sox!" Dar-ar un meteorit peste ei să dea!

Și cînd mă gîndesc la drumul de mîine în spațiotram! Dus și întors în fiecare zi, în dricul ăla monstruos: mai mult de o oră dimineața și seara pentru a ajunge pe Marte. Îmi vine să mor.

Nu, nu mai pot. Ce n-aș face să plec. Uneori mă gîndesc chiar să mă resemnez la unirea socială cu Harry Hartley. Asta, pe toată galaxia, înseamnă că am ajuns rău de tot.

Aș vrea să merg în capitala dramatică și să devin o ilustră ca Gell Fig sau alta ca ea. Bărbații m-ar implora să mă duc în planetele lor particulare.

Aici, în schimb, ce viitor are o fată? Nici un viitor. Și nimeni care să vrea să simbiotizeze serios cu mine în afară de idiotul ăla de H.H.: Harry-fiertură de melci, cum îi spun eu. Cu astroscuterul lui mizerabil ciocnit și ruginit! Nici chiar prin sistemul solar nu m-aș încumeta să merg cu rabla aia.

În curînd două săptămîni de concediu. Nimic de făcut. Două săptămîni în vreo pensie lunară scîrboasă, să mă plimb între piscinele alea idioate și să trag pulbere roșie pe nas, cu pericolul unei febre frumoase. Și să mă ghiftuiesc cu Teatru Spațial. Ce sărbătoare!

Ah, cum aș mai vrea să trăiesc peste cîteva mii de ani, într-o lume mai puțin înapoiată și cretină ca asta, cu mai puține războaie, mai puțini oameni pleșuvi, știrbi și bigoți, cum sînt toți cei pe care îi cunosc și cu mai mulți băieți de ispravă.

Așa. Și fără un guvern care îți spionează fiecare pas pe care-l faci.

Astea nu-s timpuri de trăit! Ce viitor poate avea o fată în asemenea timpuri?

Gata. Acum ne îmbrăcăm, scoatem aerogirul și sus la Spațiomat cu lucrurile pentru spălat.

10 iunie 5961

Dragă lespede,

uneori mă cuprinde o asemenea scîrbă de peștera asta blestemată că îmi vine de-a dreptul să...

Traducere de Mihai IONESCU

TIPARUL EXECUTAT LA TIPOGRAFIA

INTACT

Director tehnic:

Eustațiu BĂLAN

Reclamă, publicitate, difuzare:

Titus GUVIR – tel. 3.12.93.66

Tehnoredactare computerizată:

Horațiu – Olimpiu RĂDULESCU

Culegere: Doina PREOTU

Corectură:
Mihaela VANEA

Montaj offset:
Daniel STĂNICĂ, Mariana SEBE

Jurnalul S.F. este înscris

în Catalogul Presei la poziția 2.128

Abonamentele se pot procura de la orice centru **RODIPET**

Acest săptămînal face parte din rețeaua națională a publicațiilor

JURNALUL ®

Director:
Dan DIACONESCU

Redactor șef:
Marius TUCĂ

Cu toate că era loc destul, Grupul Ponci a stat după ușă

Lansarea la apă a JSF nr. 50 + 13 a avut loc. Nu s-a udat nimeni, decît DT de Ploiești, în urma unui schimb de focuri cu șampania abil condusă de AB (Eh, dar nu vine el, Quo-Vadis-Con-ul ?).

(Materialul de față fiind un ponci of view, am hotărît să nu dăm numele pe față, să nu discredităm. Noi oricum știm despre cine e vorba.)

Au fost totuși și absenți. Cîțiva.

Marii absenți: cei care ar fi putut să vină dar n-au venit.

Absenții normali: cei care n-au putut să vină și de-aia nici nu au venit.

Scopul principal al unui grup independent, chiar dacă reprezintă o mișcare de masă, este să se impună, fie prin calitatea membrilor săi, fie prin cantitatea acțiunilor sale. Neavînd garanția îndeplinirii primei condiții, cuvîntul de ordine al părții prezente din grupul ponci a fost Lan-SA-Rea.

Prima tentativă de a cuceri JSF a dat greș. Intrînd în forță în redacție, membrii ponci fondatori nr. 6, 4 și 1 (vezi statutul ponci) au fost obligați să se oprească în zona dintre ușă și telexul cel harnic și țăcănitor. Aparent, înaintarea părea că le-a fost împiedicată de prezența celorlalți, care ocupaseră deja restul încăperii. De fapt, vigilența încă neproverbială a membrilor ponci fondatori a fost înșelată de o binecunoscută strategie străbună aplicată cu abilitate de către organizatori. Platourile cu sandwiciuri erau pîrjolite și sticlele erau deja secate pe cuprinsul întregii încăperi. Doar aici, la intrare, se mai găsea cîte ceva. Așa că au reușit să ne țină lîngă ușă.

În ordinea înscrierii la cuvînt și pe măsură ce scădea rata de înlocuire a sticlelor goale cu altele pline, participanții au început să se retragă. Telexul, perseverent, continua să scrie. De fapt, singurul dintre cei prezenți consecvent în această activitate. «Domnul Ion Iliescu s-a întîlnit... »; nu era SF; nu interesa pe nimeni. Încercările mai multor comitete de inițiativă de a-l reduce la tăcere au eșuat. Cablul ce ieșea din el (din telex) se pierdea în sala alăturată, trecînd printr-o gaură de șoarece aflată la baza peretelui. Negăsind ștecherul, au renunțat rînd pe rînd.

Într-un cadru nefestiv, reprezentantul Clubului Brain a înmînat diplome și premii. Nu s-a aplaudat și nu s-au strigat lozinci. Telexul a tăcut cîteva secunde.

„Softdrincul" prezent pe mese a fost Pepsi. O garanție în plus că invitații nu se vor mînca între ei. Aparent, așa a și fost. Prudenți, cei trei membri ponci au preferat să rămînă lîngă ușă, suportînd în continuare efectele ușilor care se închid spre interior asupra psihicului uman.

Al patrulea membru ponci fondator prezent (avînd nr. de inventar 3), ca de altfel și sponsorul ponci fondator, au fost destul de ocupați. Cu toate că aveau pile la conducerea JSF (unul fiind frate cu un redactor de rînd și celălalt frate cu chiar redactorul șef), ei n-au vrut să profite de această situație și au muncit cot la cot cu organizatorii (cinste lor, cinste lor, cinste... lor).

Simțindu-se la un moment dat lăsați liberi și de capul lor, membrii ponci fondatori nr. 6, 4 și 1 au efectuat o nouă tentativă de a cuceri JSF. În final, concluzia a fost că o asemenea acțiune nu își are rostul, de facto, JSF este deja cucerit. Sponsorul ponci fondator și membrul ponci fondator nr. 3 dețin deja controlul asupra revistei, fapt confirmat prin recunoașterea lui implicită de către toți participanții. Dovada? Singurul dintre cei prezenți intrigat de această realitate a fost unul dintre redactorii de la un Jurnal de neSF. „Se supără șefii" a zis el după ce a rupt afișul „PONCII" lipit pe ușă, peste „JURNALUL SF".

În rest, totul a fost bine: Jurnale SF de protocol, mîncare pentru cine a apucat și băutură pentru cine a cerut. Am zis, PONCI!

Semnat: niște membri ponci fondatori

SCĂPAREA

Dintotdeauna, dacă ea • își pune în gînd să se cupleze cu un mascul, acestuia nu-i rămîne nici o altă scăpare decît fuga instantanee. Dar uneori nici măcar asta nu-l poate scăpa. Odată, un mascul pe nume Jul, înregistrînd prin senzorii săi ultrasensibili cum se conturează amenințătoare dinaintea lui soarta inexorabilă, a luat navaporul dintr-un anumit navoport – avînd drept unic bagaj bateria pentru întreținerea danturii, atît de acut era conștient de primejdie și de urgența imperioasă a acțiunii – și a petrecut 365,2422 de zile făcînd înconjurul galaxiei. Dar cînd, socotindu-se în siguranță – ea este nestatornică, așa că în 365,2422 de zile îl va fi uitat – a debarcat în același navaport, a văzut-o emițînd radiații catodice pe chei.

Totuși Jul a reușit să se descurce bine în asemenea împrejurări. Nu era chiar atît de novice cînd s-a îndrăgostit de Eratide și avea destulă experiență care să-l pună în gardă; totul fără efect căci Eratida avea un dar de a-i lipsi pe masculi de apărare și tocmai de aceea l-a privat pe Jul de înțelepciunea, de prudența și de tot ce i-au adus nenumăratele reciclări de programare. A fost doborît la pămînt. Totul s-a datorat harului și patosului acestei Eratida – de fapt era de două ori văduvă – precum și splendizilor ei ochi negri, cei mai înduioșători pe care Jul îi văzuse vreodată; tot timpul părea pe punctul de a începe lichefierea gazului negru care-i colora irisul; sugerau că universul o copleșește pur și simplu și îl făceau să simtă că, biata de ea, a suferit mai mult decît ar putea îndura. Cum Jul era zdravăn, cu circuitele în plină activitate și plin de rezerve energetice, era inevitabil să nu-și spună în sine: „Trebuie să mă interpun între riscurile vieții și această biată făptură neajutorată! O, ce minunat ar fi să pot micșora presiunea amețitoare din ochii aceștia mari și frumoși."

Jul a aflat cumva că toată lumea se purtase foarte rău cu Eratida. Părea să fie una dintre persoanele acelea derivate de pe circuit căreia nu se știe cum, dar nimic nu-i circulă în plin. Dacă se conecta cu un mascul, o scurtcircuita; dacă își lua un nou calculator de bursă, o trișa; dacă își lua o sferă conducurățătoare, exploda.

Cînd Jul a jucat prima dată bridge și ea a fost adversara lui, i-a tăiat de două ori accesul la ecran cu un curent de înaltă tensiune. Cu toate acestea, Jul o prezenta tuturor. Îi dăruia rezistoare de cea mai bună calitate, o ducea peste tot. S-a anunțat iminența cuplării lor. Jul emitea căldură în cantități maxime. Săvîrșea o faptă bună și totodată făcea un lucru care-i plăcea. Dar apoi, brusc, i-a pierit dragostea pentru ea.

E greu de presupus că s-ar fi plictisit de cîmpul ei magnetic, pentru că Eratida n-avusese niciodată așa ceva. Poate pur și simplu liniile ei electrice au încetat să-i mai trezească interesul. I se deschiseseră brusc comutatoarele și redevenise masculul cu experiență, de dinainte.

Ajunsese să fie perfect conștient că Eratida jurase pe curentul ei alternativ să-l conecteze. Dar era într-o mare dilemă. Acum, că era din nou stăpîn pe circuitele lui, înregistră că dacă i-ar cere să-l elibereze, ea – în stilul ei alternativ – avea să-și evalueze scurtcircuitul la o cifră exorbitantă. În afară de asta e totdeauna stînjenitor pentru un mascul ca Jul să o lase în circuit deschis. Se poate crede că a trecut-o în regim de curent continuu, ceea ce era foarte rău pentru reputația lui.

Jul nu luă legătura cu nimeni. Nici prin emisii spontane de căldură, nici prin modificarea frecvențelor nu lăsă să se înregistreze vreo schimbare în atitudinea față de ea. Rămase atent față de toate dorințele ei; o luă să se alimenteze în generestaurante de lux, se deplasau împreună la teatroscop, îi trimitea florosarcini pozitive; era încîntător.

Se hotărîră să se cupleze de îndată ce găsesc o locuință potrivită, căci ea stătea într-un apartament cu manometru foarte mic, iar el în camere galvanice cu chirie; drept care porniră să inspecteze diverse reședințe atrăgătoare. Computerele imobiliare îi trimiteau lui Jul diverse adrese și el o lua pe Eratida să vadă locuință după locuință. Dar era foarte dificil să găsească ceva pe deplin satisfăcător. Jul recurse la serviciile altor agenți. Vizitară alte reședințe. Le cercetară cu atenție, din pivnița cu aburi pînă la mansardonatoarea de impurități și chiar și sub acoperiș. Uneori erau prea mari iar alteori prea mici; uneori prea departe de sursă, iar alteori prea aproape; uneori erau prea scumpe, iar alteori necesitau reparații prea complicate; uneori erau prea îmbîcsite cu gaze rarefiate, iar alteori prea aerisite; uneori erau prea întunecate, iar alteori prea pustii. Jul găsea neîncetat cîte un cusur care o făcea nepotrivită.

Și nu era de mirare că era atît de exigent: la urma urmei cum ar fi putut să-i ceară scumpei sale Eratida să stea într-o locuință imperfectă? Iar cea perfectă trebuie căutată. Vînătoarea de locuințe era o ocupație obositoare și foarte curînd Eratida începu să se irite în salturi ale tensiunii care depășeau ca fază intenstiățile măsurate de ampermetrele lui Jul. El o rugă să aibă răbdare: vor găsi cu siguranță ceea ce căutau. Inspectară mii de locuințe; urcară mii de trepte de excitare a electronilor ca să dea de ea. Eratida era istovită și de nenumărate ori avu accese de descărcare electrică:

– Dacă nu-mi găsești curînd o reședință, să știi că va trebui să-mi reconsider hotărîrea. Ești un mascul lipsit de voltmetru sentimental... Păi dacă o ții tot așa înseamnă că o să mai treacă ani-lumină pînă cînd ne cuplăm!

– Vai, te rog, nu debita așa! îi răspundea el. Te implor să ai răbdare. Tocmai am primit niște scheme complet noi. Trebuie să fie cel puțin 60 de adrese pe schemele astea.

Și au pornit din nou la vînătoare. Au cercetat alte și alte locuințe.

730,4844 de zile au trecut. Eratida și-a micșorat numărul de linii de cîmp și fluxul magnetic: ochii ei frumoși erau aproape posaci. Există totuși limite și pentru răbdarea ei. Într-un tîrziu ajunse la incandescență;

– Vrei sau nu să ne cuplăm?

În pulsația ei se simțea o asprime neobișnuită, dar asta nu avu darul de a efectua cîtuși de puțin rezonanța răspunsului lui:

– Firește că vreau! Ne cuplăm în clipa în

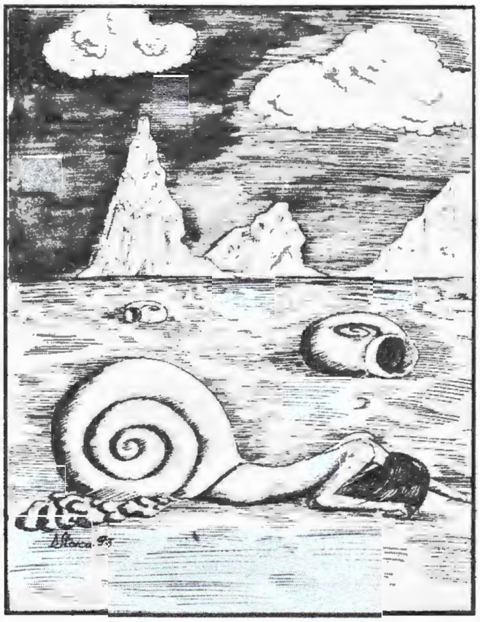

Debut Doru Stoica – n. 19.12.1971, student în anul IV la Facultatea de Utilaj Petrolier a Universității din Ploiești .

care găsim o locuință. Apropo, tocmai am auzit de una care ne-ar putea conveni.

– Nu mă simt în stare să inspectez iarăși locuințe!

– Vai, draga de tine, mi s-a părut mie că arăți în criză de putere.

Eratida se defectă. Refuza să-l mai vadă pe Jul așa că el trebui să se mulțumească să activeze ecranul ei privat și să întrebe cum o mai duce și să îi trimită florosarcini.

Era la fel de asiduu și de elegant ca întotdeauna. Îi transmitea zilnic că a mai auzit de-o locuință pe care ar trebui s-o exploreze împreună. După o săptămînă Jul primi următorul mesaj:

„Jul,

Mă tem că nu mă iubești cu adevărat. Am găsit pe cineva care abia așteaptă să aibă grijă de factorul meu de putere și mă cuplez chiar azi cu el. Eratida".

Jul se grăbi să-i transmită răspunsul său:

„Eratida,

Veștile pe care mi le dai mă scurtcircuitează pur și simplu. N-am să-mi redresez niciodată conducția de pe urma acestei lovituri, dar firește că trebuie să am în vedere în primul și în primul rînd de donatori, fericirea ta. Îți trimit alături cîteva grile cu adresele respective; au sosit cu un curent de convecție azi dimineață și sînt convins că printre ele vei găsi o locuință care să-ți convină pe deplin. Jul".

Andra Moldovan n. 16.11.1974 , studentă în anul I la Facultatea de Matematică -Fizică din Bacău. Din 1992, membră a cenaclului Clepsidra. Nu a participat la nici un concurs de proză.

Alina POPOV

PAGINI DIN ISTORIA LITERATURII SF UNIVERSALE

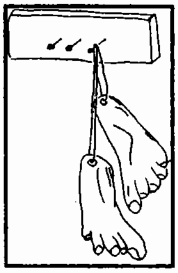

Extratereştrii

2. Spaţiul n-ar prezenta decît prea puţin interes, dacă oamenii n-ar trăi cu speranţa de a întîlni acolo, într-o bună zi, alte creaturi organizate şi inteligente. Această miză promiţătoare constituie bucuria creatorilor de SF, care au imaginat pe parcursul lucrărilor lor extratereştri mai mult sau mai puţin inteligibili de către imperfectele creaturi care sîntem. După invazia Terrei de către fiinţe venite de aiurea, descoperirea extratereştrilor în propriul lor univers devine rapid una din temele favorite.

Pentru americanul Edmond Hamilton, născut în 1904, invadatorii sînt, cu predilecţie, fiinţe ameninţătoare. „Across Spaces" (1926) reprezintă o încercare de invazie a Terrei de către marţieni ascunşi pe Insula Paştelui, loc de unde se străduie să apropie planeta lor de a noastră. „The Atomic Conqueros" (1927) descrie gigantica bătălie ce se dă între două specii extraterestre, atît în spaţiu, cît şi pe Terra. „Within the Nebula" (1929) înfăţişează naşterea primei patrule interstelare.

Pe un ton mai glumeţ, compatriotul său Damon Knigt, născut în 1924, descrie în romanul „Cum să-l serveşti pe om" (1950) invazia Terrei de către extratereştri simpatici, care seamănă cu nişte porci de mici dimensiuni. Un singur om găseşte ciudat comportamentul acestor porcine, îi cercetează în ambientul lor natural, le învaţă limba şi, constatînd că ei citesc cu toţi o carte numită „Cum să-l serveşti pe om", sfîrşesc prin a descoperi că este vorba, de fapt, de o lucrare de reţete culinare, după care cei veniţi din spaţiu se pregăteau să ne devoreze.

Oamenii find hotărîţi să pornească pentru a cuceri spaţiul, cu scopul de a-i exploata bogăţiile, este logic să întîlnim autori dispuşi să le acorde extratereştrilor revanşa asupra pămîntenilor.

Jacques Spitz (1896-1963) descrie în „Semnalele Soarelui" (1943) o formă originală de exploatare a Terrei. Oamenii descoperă cu groază că atmosfera conţine din ce în ce mai puţin oxigen şi azot. Lucru straniu, fiecare fenomen de sărăcire este însoţit de cicloane înspăimîntătoare, care devastează palenta. Sunt întreprinse cele mai minuţioase observaţii, care conduc spre o constatare catastrofică: marţienii şi venusienii au decis exploatarea resurselor naturale ale planetei noastre, pentru a extrage din ele elemente ce le lipsesc lor, fără a le păsa de faptul că mina lor de materii prime este locuită...

Într-un stil polemic, umoristul american Frederic Brown are meritul de a antrena literatura SF într-o nouă direcţie, cea a satirei. Povestirile sale sînt mici capodopere de umor negru şi de logică. În „Marţieni, căraţi-vă acasă!" (1954-1955) povesteşte invazia Terrei de cătrre înspăimîntători omuleţi verzi. Aceştia, nu numai că stăpînesc uluitoarea putere de teleportare instantanee, dar, în plus, sînt infinit mai curioşi decît oamenii, cărora această capacitate a prins să le scadă, şi nu cunosc miniciuna. Consecinţa inevitabilă rezultată de aici: nici una dintre instituţiile noastre nu rezistă la şocul trecerii lor, iar sistemul nostru politic, clădit pe minciună şi intrigă, încă şi mai puţin.

Problema devine din ce în ce mai interesantă, o dată cu intrarea în scenă a lui Lester Del Rey, născut în anul 1915, autorul cunoscutului roman „For Y ame a Jealous People" (1954). Terra este atacată de extratereştrii, care distrug totul în calea lor. Povestea se derulează într-un mic oraş american, avîndu-l ca personaj central pe un pastor, care este convins că Dumnezeu i-a însarcinat pe extratereştrii să distrugă umanitatea. Pentru a supravieţui, omul nu are altă şansă decît aceea de a-i declara război lui Dumnezeu.

Aproape aceeaşi atmosferă o regăsim în opera celebrului Arthur C. Clarke, **Copii lui Icar** (1950-1953), care relatează, într-un stil foarte pregnant, despre debarcarea extratereştrilor pe Pămînt. Oamenii nu realizează decît prea tîrziu că aceşti îndepărtaţi prieteni seamănă în mod ciudat cu diavolul, aşa cum este el descris în legendele Evului Mediu.

Într-o manieră mult mai puţin mistică, însă la fel de neliniştitoare, Philippe Curval, născut în 1929, ne propune un roman bizar, **Resacul spaţiului** (1962): txalgii sînt nişte creaturi în formă de sferă, care nu se pot dezvolta decît trăind în simbioză cu fiinţe inferioare. Una dintre ele soseşte pe Pămînt, se înmulţeşte la infinit şi parazitează toţi oamenii. O parte dintre oameni reuşesc totuşi să se refugieze pe Venus unde îşi refac forţele, înainte de a trece la asedierea propriului teritoriu.

Americanul Daniel F. Galonye, născut în 1920, este autorul a două romane remarcabile. În **Senlorii sferelor** (1936), decrie lupta psihică dusă de oameni împotriva invadatorilor extratereştrii **Simulacron 3** (1968) este numele dat unui simulacru cibemetic al lumii, pus la punct de cîţiva specialişti, pentru a putea efectua pe el studii privind prospectarea pieţii, în economia capitalistă. Antrenat de propriul său avînt, Daniel Galonye se întreabă dacă bătrîna noastră Terra constituie ea însăşi un model cibernetic, elaborat pentru a servi drept test unui univers cu mult mai vast...

Tot în SUA, Thomas M. Disch, descrie în **Genocide** (1965) exploatarea Terrei de către extratereştrii care se debarasează de oameni, considerîndu-i o specie înapoiată de viermi, în mod particular ameninţători pentru alte culturi.

Nici Robert A. Heinlein (1907-1988) nu se dovedeşte cu mult mai optimist în **Marionetele umane** (1951), în care ne prezintă decăderea speciei umane, devenite vulgare marionete în mîinile experte ale înspăimîntătorilor extratereştrii. **Pe Pămînt străin** (1961) conţine povestea unui tînăr marţian care primeşte ca moştenire o avere fabuloasă, dar, pentru a intra în posesia ei, trebuie să meargă pe o necunoscută planetă numită Terra. În **Tînărul şi spaţiul** (1958), Heinlein cheamă la judecata ultimă (judecata de apoi): un om ales la întîmplare trebuie să meargă să apere Terra şi să pledeze cauza umanităţii în faţa unui juriu sever al Marilor Galactici.

Nimic nu este mai simplu pentru creaturile care trăiesc în medii ostile, greu de imaginat. Léon Groc (1882-1956) ne oferă o capodoperă în miniatură în **Revolta pietrelor** (1930), reintitulată mai tîrziu **O invazie a Seleniţilor**. Viaţa pe Lună este infernală din cauza radioactivităţii. Mulţumită cercetărilor unui savant norvegian, s-a putut intra în contact cu Seleniţii, care ne-au expediat un emisar. Dar se întîmplă că puterile extraordinare de care dispune acesta pune Terra în pericol.

În primul său roman intitulat **Subspaţiul** (1961), Jerome Sorel, născut în 1931, descrie o lume în care liniştea este atotstăpînitoare, aşa încît cel mai mic zgomot este mortal, iar cîntecul unui greier poate deveni o armă înspăimîntătoare împotriva creaturilor care o populează. Această situaţie este încă şi mai încrîncenată în cel de-al doilea roman, intitulat **Satelitul întunecat** (1962).

Pericolul ce ameninţă omenirea nu face decît să crească în **Primejdia vine dinspre mare** (1953), roman scris de John Windham Parkes Lucas Beynon Harris (1903-1969). Autorul relatează un atac al extratereştrilor care străbat oceanele înainte de a surprinde în mod direct omenirea. Invazia continuă neînduplecat în **Cucii din Windwich** (1957), al aceluiaşi autor, publicat însă sub pseudonimul John Windham. Aici, duşmanii noştri ocupă mai întîi un sătuc, înainte de a trece la cucerirea întregii planete.

Schimbare de atmosferă în spaţiul în care civilizaţiile inteligente sînt capabile să arate oamenilor drumul către fericire. În **Liniştea Pămîntului** (1938) scriitorul englez Clive Staples Lewis (1898-1963) descrie paradisul instalat pe Marte şi descoperit de către un filozof de pe Terra, care este uimit să realizeze că societatea pe care a văzut-o trăieşte în pace şi armonie perfectă. O societate compusă din foci, broaşte şi uriaşi păroşi. E vorba de un prim volum dintr-o trilogie care se continuă cu **Călătorie pe Venus** (1943) şi se încheie cu **Această hidoasă putere** (1945).

În anumite condiţii, este chiar posibil să întrezărim un fel de cooperare interplanetară. Îndrăgostit de ecologie, americanul John Atherton este autorul romanului **Waste not, want** not (1957). Scufundaţi în deşeurile produse de civilizaţia superindustrializată, pămîntenii se hotărăsc să se debaraseze de ele, trimiţindu-le într-un alt timp. Totul merge bine pînă în anul 80704, dată la care toate aceste resturi sînt returnate expeditorului. Oamenii se hotărăsc atunci să le expedieze foarte departe în spaţiu, la 30 de milioane de ani-lumină, pe o planetă locuită, unde cuplul în viaţă este pe cale de a muri de foame, deoarece nu găseşte alimentele metalice necesare supravieţuirii.

Noi perspective deschide un alt american optimist, Jerry Gohl în romanul **Invenţia profesorului Costigan** (1953). Eroul său găseşte mijlocul de a intra în contact cu luminile paralele care ne înconjoară. Este o ocazie pentru om de a crea aici o civilizaţie mai puţin primitivă decît aceea pe care am realizat-o pînă în prezent. Şi în **Omul transcendent** (1953), ne prezintă locuitorii unei îndepărtate Capella, supraveghind Terra de la distanţă: nici o evoluţie nu poate apare fără acordul lor. Din contră, pot să provoace nebănuite regrese.

Sub pseudonimul R.M. Vizerilles, Marcel Priollet, născut în 1884, descrie prima civilizaţie de roboţi – Slavokii –, civilizaţie descoperită pe planeta Marte în romanul **Oamenii anului 20.000:** „Nu sînt oameni! Sînt automate aduse la cele din urmă limite ale perfecţiunii şi care ne ascultă... se poate spune, orbeşte... întrucît nu au ochi." Aventurile lor sînt descrise amănunţit de-a lungul unei uriaşe saga, denumită **Aventurierii cerului** (1700 pagini).

JEFTY

Harlan Ellison

O să citiți acum cea mai premiată povestire SF americană din toate timpurile. Înainte de a vă spune care sînt aceste premii, sau alte fleacuri legate de povestire și de autorul ei, trebuie să știți un lucru: numărul mare de premii implică popularitatea unui text, dar în primul rînd calitățile lui literare. Deci, s-ar putea să nu vă topiți după ceea ce veți citi, ba chiar să pufniți dezamăgiți: „dacă asta-i cea mai premiată...“, sau „am citit altele **tari** de tot“. Nimic mai adevărat, nu vă contrazic; dar „Jefty“ este **literatură** așa cum puțini reușesc să scrie și are o morală adevărată și profundă (chiar dacă eu nu sînt – și sper să nu fiu niciodată – un nostalgic, mi-e imposibil să nu mă simt mișcat de cîte ori o recitesc).

Și acum ce-i cu premiile... Ei bine, apărută în 1977, „Jefty Is Five“ a primit premiile Hugo, Nebula, Locus, Jupiter și BFA (The British Fantasy Award). Ca text cu dimensiuni mai mici decît romanul, ea ocupă locul al doilea după o și-mai-premiată nuvelă a lui John Varley, pe care Almanahul Anticipația o va publica la anul. Dar în categoria **short story**, „Jefty“ ocupă detașat locul I, cu cele 5 premii față de numai 3 ale urmăritoarelor sale.

Despre Harlan Ellison probabil că ați auzit destule... Nu (prea) sînt amator de anecdote literare, ca să vă povestesc împunsăturile dintre el și alți autori SF, deoarece cunosc destui pseudoexegeți care o să vi le spună. Important mi se pare doar să știți că Ellison a fost un soi de vîrtej în SF-ul anilor '70, un anarhist într-un establishment destul de scorțos și rigid (pe atunci). Nu a scris nici un roman care să fie important, însă a creat sute de povestiri, multe de-a dreptul scandaloase pentru puritanismul existent (tot pe atunci) în SF, a editat cîteva antologii de referință întru zguduirea genului, și a comentat **extrem** de acid fenomenul science fiction implicîndu-se în arte plastice, film, literatură etc.

Dacă țin bine minte (mi-e lene să caut prin bibliotecă, să verific), a primit cele mai multe premii Hugo și Nebula pentru povestirile lui. N-o să vă dau acum titluri (poate că redactorii **Jurnalului** o să completeze această pseudo-prezentare cu un extras de bibliografie, dar vă pot spune că pentru un **scriitor** de SF a nu cunoaște principalele texte ale lui Ellison înseamnă a nu ști adevărata profunzime a genului, și cîte tabu-uri pot fi sfidate, șocînd cititorul și cucerindu-l în aceeași măsură.

Traducere și prezentare M. D. PAVELESCU

Sorin Dragomirescu - Brain

Pe cînd aveam cinci ani, mă jucam cu un băiețel, Jefty. În realitate, îl chema Jeff Kinzer, dar toți cei care ne jucam cu el îi spuneam Jefty. Amîndoi aveam cinci ani și ne distram nemaipomenit împreună.

Pe cînd aveam cinci ani, un baton de ciocolată Clark era gros cît mînerul unei rachete de tenis, lung de aproape cincisprezece centimetri, glazurat în ciocolată adevărată și trosnea plăcut cînd ajungeai la mijloc, iar ambalajul mirosea nemaipomenit atunci cînd îl desfăceai la un capăt, ca să-l poți ține fără să ți se topească în mînă. Astăzi, un baton Clark este subțire cît o carte de credit, în loc de ciocolată pură se folosește ceva artificial, cu un gust mizerabil, este moale și cleios, costă cincisprezece sau douăzeci de cenți, în loc de cinci bănuți, este împachetat în așa fel încît să crezi că are aceeași mărime ca acum douăzeci de ani, este lipicios și urît, are un gust prost și nu merită un ban, ca să nu mai vorbesc de douăzeci de cenți.

Cînd am împlinit cinci ani, am fost trimis la mătușa Patricia, în Buffalo, New York, pentru doi ani. Tata trecea prin „necazuri“, iar mătușa Patricia era foarte frumoasă și se măritase cu un agent de bursă. Au avut grijă de mine timp de doi ani. La șapte ani, m-am întors acasă și l-am căutat pe Jefty ca să ne jucăm împreună.

Aveam șapte ani. Jefty avea tot cinci. Nu mi-am dat seama de diferență. N-am știut; aveam doar șapte ani.

Pe cînd aveam șapte ani, stăteam pe burtă în fața radioului meu Atwater Kent și ascultam. Legasem antena de calorifer și stăteam cu cărțile mele de colorat și cu cutia de Crayolas (pe vremea cînd într-o cutie mare erau numai șaisprezece culori), ascultînd programul NBC: Jack Benny în **Jelly-O, Amos și Andy,** Edgar Bergen și Charlie McCarthy în **Urmăritorii, Familia unui bărbat, Paznic de noapte;** programul NBC doi: **Așii, Jergens** cu Walter Winchell, **Răspunsuri la întrebări, Zilele din Valea Morții;** și cel mai bun: programul Mutual, cu **Viespea verde, Cowboyul singuratic, Umbra** și **Liniște, vă rog!.** Astăzi, deschid radioul din mașină, caut de la un capăt la altul al scalei, dar nu dau decît peste 100 de orchestre de coarde, gospodine banale și șoferi insipizi, care își discută viața sexuală cu reporteri aroganți, aiureli country and western și muzică rock, atît de sonoră încît îmi sparge timpanele.

Tata a murit pe cînd aveam zece ani; eram un puști cu „probleme“ și am fost trimis la școala militară, „ca să mă strunească.“

M-am întors cînd aveam paisprezece ani. Jefty avea tot cinci.

Pe cînd aveam paisprezece ani, mergeam la filme sîmbăta după-amiază, iar un matineu era zece cenți, în floricelele prăjite se punea unt adevărat și puteam fi întotdeauna sigur de un western ca Lash LaRue, sau Sălbaticul Bill Eliot în **Călărețul roșu,** cu Bobby Blake în rolul Micul Castor, sau Roy Rogers, sau Johnny Mack Brown; de un film de groază ca **Conacul ororilor,** cu Rondo Hatton în rolul sugrumătorului, sau **Oamenii pisică,** sau **Mumia,** sau **M-am însurat cu o vrăjitoare,** cu Frederic March și Veronica Lake; plus un episod dintr-un serial ca „Umbra“, cu Victor Jory, sau „Dick Tracy“, sau „Flash Gordon“; și trei filme de animație: „Călătoriile lui James Fitzpatrick“, „Știri din Movietone“, ceva muzical și, dacă stăteam pînă seara, Bingo sau Keno. Astăzi, merg la film și îl văd pe Clint Eastwood făcîndu-i bucăți pe toți, ca pe niște pepeni.

La optsprezece ani, am intrat la facultate. Jefty avea tot cinci ani. Verile mă întorceam să muncesc la prăvălia unchiului Joe, Jefty nu se schimbase. Acum știam că se întîmplase ceva cu el, ceva ciudat și misterios. Jefty avea tot cinci ani, nici o zi mai mult.

La douăzeci și doi de ani, m-am întors în oraș. Am deschis o sucursală a televizoarelor Sony. Din cînd în cînd, îl vedeam pe Jefty. Avea cinci ani.

În multe privințe, lucrurile merg mai bine. Oamenii nu mai mor de vechile boli. Mașinile merg mai repede, pe șosele mai bune. Cămășile sînt mai moi și mai mătăsoase. Avem cărți în ediții broșate deși costă tot atît de mult cît cele copertate de pe timpuri. Cînd nu mai am bani în bancă, pot folosi cărți de credit, pînă îmi restabilesc situația. Totuși, cred că s-au pierdut multe lucruri bune. Știți că nu se mai găsește linoleum, doar un fel de covoare din vinilin? Nu mai există mușama, nu o să mai respirați niciodată aerul acela particular, dulceag, din bucătăria bunicii. Mobila nu se mai face ca să dureze treizeci de ani, sau mai mult, pentru că s-au făcut sondaje și s-a constatat că gospodinelor tinere le place să-și înlocuiască mobila, cu alta nouă, colorată cu borax, la fiecare șapte ani. Discurile sînt altfel, nu mai sînt groase și solide ca înainte, ci subțiri, și se pot îndoi... ceea ce îmi inspiră neîncredere. Restaurantele nu mai servesc frișcă în cănițe, ci o chestie artificială în tubulețe de plastic, iar unul dintre ele nu ajunge nici măcar să coloreze cafeaua. Peste tot unde mergi, toate orașele arată la fel, cu Burger Kings și McDonald's și 7-Elevens, moteluri și centre comerciale. S-ar putea ca lucrurile să meargă mai bine, dar atunci, de ce continui să mă gîndesc la trecut?

Cînd spun că Jefty avea cinci ani, nu înseamnă că era înapoiat mintal. Absolut deloc. Era foc de deștept, ager, inteligent, un băiețel simpatic.

Avea însă numai un metru înălțime, scund pentru vîrsta lui, perfect proporționat, fără cap mare, fălci proeminente, nimic din toate astea. Un băiat drăguț, care arăta ca orice alt copil normal de cinci ani. Numai că avea aceeași vîrstă ca și mine: douăzeci și doi.

Cînd vorbea, o făcea cu vocea ascuțită de soprană a vîrstei de cinci ani, cînd mergea, sălta și se mișca exact ca un copil de cinci ani, cînd îți povestea ceva, subiectele erau de acum șaptesprezece ani: cărți cu benzi de desene umoristice și soldați de jucărie; prindea cartoane lîngă lanțul bicicletei ca să imite păcănitul unei motociclete și punea întrebări de felul: de ce lucrul ăsta face așa, cît de înalt e sus, cît de bătrîn înseamnă bătrîn, de ce iarba e verde, de ce are elefantul trompă? La douăzeci și doi de ani, el avea cinci ani.

* * *

Părinții lui Jefty erau o pereche tristă. Pentru că eram încă prieten cu Jefty, îl lăsam să stea cu mine în magazin, uneori îl luam la țară sau la minigolf, sau la film; am început să-mi petrec timpul cu el. Nu pentru că țineam la ei, erau îngrozitor de plicticoși. Deși nu prea aveai la ce să te aștepți. Aveau în casă o ființă străină, un copil care în douăzeci și doi de ani nu-i depășise pe primii cinci, care păstra plăcerea copilăriei, dar care le refuza bucuria de a fi martori la transformarea lui într-un adult normal.

Cinci ani este o vîrstă minunată pentru un copil... sau ar putea fi dacă el este relativ ferit de bestialitățile pe care le pot aduce alți copii. Este o

vîrstă cînd ochii sînt larg deschiși și cunoștințele nu sînt încă fixate; o vîrstă cînd n-ai fost încă obligat să accepți totul ca nemișcător și lipsit de speranță; o vîrstă cînd mîinile nu pot face destule, mintea nu poate înțelege destule, lumea este infinită, colorată și plină de mistere. Cinci ani este vîrsta dinainte de-a lua sufletul întrebător, mirat și fremătător al tînărului visător și a-l arunca în cutiile școlilor. Vîrsta la care nu ți se pot lua încă mîinile tremurătoare, care vor să țină totul, să atingă totul, să-și dea seama de toate, nu ți se pot lua încă pentru ca să fie puse pe pupitre. Vîrsta la care oamenii nu-ți pot spune încă: „poartă-te ca un băiat de vîrsta ta", „fii matur" sau „te porți tot ca un copil". Vîrsta la care copilul care se poartă ca un adolescent, este inteligent și capabil și răsfățat de toți. Vîrsta bucuriilor, a mirărilor, a inocenței.

Jefty rămăsese la această vîrstă: la cinci ani.

Dar pentru părinții lui, el era un coșmar permanent din care nimeni – asistența socială, preoții, psihologii, profesorii, prietenii, geniile medicale, psihiatrii – nu-i putea trezi. Timp de șaptesprezece ani, amărăciunea lor crescuse de la iubirea părintească la griji, de la griji la alarmă, de la alarmă la teamă, de la teamă la confuzie, de la confuzie la furie, de la furie la repulsie, de la repulsie la ură, și în cele din urmă de la scîrbă și dezgust la o acceptare depresivă.

John Kinzer era șef de tură la fabrica de scule și ștanțe Balder. Lucra acolo de treizeci de ani. Pentru toți, cu excepția lui, viața sa era uluitor de lipsită de evenimente. Nu se distingea prin nimic... decît că era tatăl unui băiat de douăzeci și doi/de cinci ani.

John Kinzer era un bărbat scund, moale, fără trăsături aspre, cu ochi spălăciți, care nu mă putea privi în față mai mult de cîteva secunde. În timpul conversațiilor, se foia într-una pe scaun și părea că privește la lucruri situate în colțurile tavanului, lucruri pe care nimeni altcineva nu le vedea... sau nu voia să le vadă. Cred că cuvîntul care i se potrivea cel mai bine era **hăltuit**. Ceea ce devenise viața lui... în sfîrșit, **hăltuit** i se potrivea.

Leona Kinzer încerca să compenseze prin bravură. Indiferent la ce oră apăream, căuta să mă îndoape cu mîncare. Iar cînd Jefty era în casă, făcea și cu el același lucru. „N-ai vrea o portocală? O portocală bună? Sau o mandarină? Am cumpărat mandarine. Să-ți curăț o mandarină?" Dar, în mod vădit, îi era frică, frică de propriul ei copil, așa încît toate sugestiile ei aveau un ton vag nehotărît.

Sorin Dragomirescu - Brain

Leona Kinzer fusese o femeie înaltă, dar anii o îndoiseră. Părea întotdeauna în căutarea unei nișe sau a unei fundături în care să intre, să adopte o culoare de protecție și să se ascundă pentru vecie de ochii mari și căprui ai băiatului, care să poată trece de o sută de ori pe zi pe lîngă ea, fără să o vadă. Purta mereu un șorț în jurul mijlocului. Mîinile îi erau roșii de la curățenie, de parcă păstrînd locuința curată și-ar fi putut plăti păcatul imaginar: acela de a fi dat naștere acelei ființe ciudate.

Nici unul dintre ei nu privea prea mult televizorul. De obicei, casa era cufundată într-o liniște mormîntală; nu se auzeau nici susurul apei prin țevi, nici pocnetele caloriferului sau zumzetul frigiderului. Teribil de tăcută, ocolită parcă de timp.

Jefty, însă, nu era afectat. Trăia în atmosfera aceea de groază tăcută și dezgust posomorît, iar dacă o înțelegea, nu spunea absolut nimic. Se juca, așa cum se joacă toți copiii și părea fericit. Trebuie totuși să fi simțit, în felul unui copil de cinci ani, cît de străină le era prezența lui.

Străină... Nu, nu este adevărat. Nimeni nu era mai uman decît el. Dar în afara fazei, a sincronizării cu lumea din jurul lui, și rezonînd la vibrații diferite de cele ale părinților, Domnul o știe. Nici alți copii nu se jucau cu el. Pe cînd creșteau, îl găseau la început copilăros, apoi neinteresant și în cele din urmă înspăimîntător pe măsură ce noțiunea lor asupra lor asupra vîrstei se clarifica și vedeau că el nu era afectat de timp în același fel ca ei. Chiar și cei mai mici, de vîrsta lui, care rătăceau prin împrejurimi, fugeau de el, ca niște cîini înaintea unei mașini.

În felul acesta, am rămas singurul lui prieten. Un prieten în vîrstă. Cinci ani, douăzeci și doi de ani. Îmi plăcea, mai mult decît o pot spune. Și nu știam niciodată cu exactitate de ce anume. Dar țineam la el fără rezerve.

Pentru că petreceam atîta timp împreună, am constatat că asta însemna timp petrecut și cu John și cu Leona Kinzer. Prînzul, uneori după amiezile de sîmbătă, o oră sau două, după ce îl aduceam pe Jefty de la film. Erau recunoscători, îndatorați. Îi scuteam de datoria stînjenitoare de a ieși cu el, sau de a trebui să pretindă în fața lumii că erau părinții iubitori ai unui copil perfect normal, fericit și atrăgător. Iar recunoștința lor și-o revărsau în tratația mea. Hidos, fiecare moment al depresiunii lor, hidos.

Îmi părea rău pentru sărmanii oameni, dar îi disprețuiam pentru incapacitatea lor de a-l iubi pe Jefty.

Nu le-am spus-o însă niciodată, nici chiar cînd rămîneam serile cu ei, momente teribil de jenante.

Stăteam acolo, în sufrageria întunecoasă – **întotdeauna** întunecoasă sau în penumbră, ținută parcă special așa, ca lumina să nu poată dezvălui nimic celor de afară prin ochii luminoși ai casei– stăteam și ne priveam în tăcere. Niciodată nu știau ce să vorbească cu mine.

– Cum mai merge treaba la fabrică? îl întrebam pe John Kinzer.

Ridica din umeri. Nici conversația, nici viața nu i se potriveau.

– Perfect, perfect, răspundea în cele din urmă.

Și tăcerea se așternea iarăși.

– Nu vrei o bucățică de prăjitură? intervenea Leona. Am făcut-o azi dimineață. Sau plăcintă cu mere. Sau lapte cu pișcoturi. Sau budincă.

– Nu, nu, mulțumesc, doamnă Kinzer. La întoarcere, am luat cu Jefty o pereche de crenvurști.

Și iarăși, tăcere.

Apoi cînd tensiunea și stinghereala erau prea mult, chiar și pentru ei (și cine știe cît domnea această tăcere, atunci cînd rămîneau singuri, cu lucrul acela despre care nu vorbeau, atîrnînd între ei), Leona Kinzer rostea:

– Cred că a adormit.

– Nu mai aud radioul, încuviința John Kinzer.

Exact așa, o puteau ține într-una, pînă cînd izbuteam să găsesc un pretext oarecare ca să pot pleca.

Da, așa s-a întîmplat de fiecare dată, absolut la fel... cu o singură excepție.

* * *

– Nu știu ce să mai fac, spuse Leona și începu să plîngă. Nu-i nici o schimbare, nici o zi de liniște.

Bărbatul ei reuși să se scoale din fotoliul cel vechi și veni lîngă ea. Se aplecă și încercă să o domolească, dar din modul lipsit de delicatețe în care îi mîngîia părul sur era limpede că abilitatea de a compătimi murise în el.

– Șșș, Leona, totul e bine, șșș.

Ea continua să plîngă, cu unghiile înfipte în brațele fotoliului.

Apoi spuse:

– Uneori aș vrea să se fi născut mort.

John privi în sus, spre colțurile încăperii. Căuta umbrele fără de nume ce îl urmăreau întotdeauna? Îl căuta pe Dumnezeu?

– Nu crezi ceea ce spui, îi zise el moale, patetic, rugînd-o cu încordarea din trup și tremurul din glas să-și renege vorbele, înainte ca Domnul să-i fi auzit gîndul teribil. Dar ea credea, credea foarte mult.

Am reușit să plec repede în seara aceea. Nu doreau martori. Am fost fericit să plec.

* * *

Timp de o săptămînă i-am evitat. Pe ei, pe Jefty, strada lor, pînă și cartierul.

Aveam viața mea. Magazinul, facturi, furnizori, pocher cu prietenii, femei drăguțe pe care le duceam la restaurante elegante, să-mi pun antigel la mașină, să mă plîng la spălătorie că-mi scrobeau prea tare gulerele și manșetele, sala de gimnastică, impozite, să-l prind pe Jan sau pe David (indiferent care dintre ei) furîndu-mi banii de la casă. Aveam viața mea.

Totuși, nici seara **aceea** nu mă putea îndepărta de Jefty. Mi-a telefonat la magazin și m-a rugat să-l iau la rodeo. Am discutat despre asta, pe cît de bine o pot face un tînăr de douăzeci și doi de ani și un băiețaș de cinci ani. Niciodată nu mi-am dat seama ce ne apropia; întotdeauna am crezut că era pur și simplu vîrsta. Asta, și afecțiunea pentru un băiețaș care mi-ar fi putut fi frate mai mic pe care nu l-am avut niciodată (cu excepția faptului că îmi aminteam, jucîndu-ne, cînd aveam amîndoi aceeași vîrstă; eu îmi aminteam însă Jefty rămînea același.)

Apoi, într-o sîmbătă după amiază, am venit să-l iau la film și lucrurile pe care ar fi trebuit să le observ cu atîta timp înainte au început să-mi sară în ochi.

GENITORII

1. Stropii acizi ai ploii își încheie căderea piezișă lovindu-se cu plesnete seci de solzii cornoși ai platoșei. O ploaie ca asta e întotdeauna binevenită. Hăituiala permanentă nu prea ne lasă răgazul de a ne curăța, așa că trebuie să așteptăm ploaia pentru a scăpa de coloniile de fungide care ni se depun în permanență pe platoșe. Poziția în care ne-am amplasat dispune de un camuflaj aproape perfect, așa că îmi permit să mă foiesc, lăsînd dîrele de lichid cu aciditate ridicată să-mi spele platoșa pe toate părțile. În acest timp, Keen stă culcat pe buza dolinei, cu toate simțurile la pîndă, căci nici o clipă nu este îngăduit să-ți slăbească vigilența, nici chiar atunci cînd te crezi în cea mai deplină siguranță. Această expresie definește o noțiune care nu are corespondent în realitatea lumii noastre.

În sfîrșit, platoșa îmi este curată și, lucru care este și mai important, am scăpat de furnicăturile iritante pe care cîmpul magnetic generat de fungide mi le produce atunci cînd se induce în solzii platoșei. Nu pentru multă vreme, căci la scurt timp după încetarea ploii, fungidele își vor reface pe suprafața platoșei mele coloniile spălate de acid. Dar tot e ceva să scapi de ele fie și numai pentru cîteva minute.

Urc pe buza colinei pentru a-i lua locul lui Keen, care coboară panta și se apucă să facă și el în tihnă un duș.

2. Rafala blasterului meu îl lovește cu precizie în punctul sensibil, acolo unde platoșa nu oferă nici o protecție: pupila. Se prăbușește. Trupul lui scoate un zgomot surd izbindu-se de pămînt. Ne trebuie vreo jumătate de oră pentru a ne asigura că zgomotul blasterului nu a atras în zonă nici un individ cu auzul fin care să ne transforme din vînători în vînat. Abia după aceea ne ducem să luăm cadavrul. Îl transportăm într-un loc sigur. Keen își scoate din teacă cuțitul lung, vînătoresc, și se apucă să desfacă platoșa leșului cu mișcări experte. Aș putea-o face mult mai rapid cu ajutorul blasterului dar Keen nu mi-ar îngădui. E un fanatic al străvechilor ritualuri vînătorești și nu pierde nici o ocazie de a le pune în aplicare. După ce desface platoșa, tranșează felii subțiri de carne. Le înfige în niște țepușe confecționate din ramurile unui tufiș din apropiere și le așează în jurul grămăjoarei de vreascuri pe care am adunat-o pe fundul adăpostului. Apoi montează deasupra grămezii de vreascuri colectorul de fum și aprinde focul.

Carnea a fost foarte gustoasă. Nimeni nu-l egalează pe Keen în prepararea ei. După ce ne încheiem ospățul, Keen stinge tăciunii și, după ce din ei nu se mai ridică nici o șuviță de fum, demontează colectorul de fum. Mai tîrziu îl va monta în altă parte, va da drumul fumului, iar noi ne vom așeza la pîndă în așteptarea unui luptător care, în dorința lui arzătoare de a-și elimina rivalii, să muște din momeală. Și să fie el cel eliminat.

3. O echipă optimă trebuie să fie formată din doi războinici. Cei care fac pe „lupii singuratici" nu pot fi niciodată siguri că au spatele asigurat. Iar în membrii echipelor mai numeroase se instalează treptat dar sigur fatalul sentiment al siguranței depline. Dar se pare că nu toți războinicii Pămîntului au ajuns la concluzia aceasta. Cel pe care l-am atras în cursă cu ajutorul colectorului de fum prefera să acționeze de unul singur. În așteptarea lui mă camuflasem într-un tufiș, strîngînd cu degetele crispate blasterul reglat la intensitatea maximă. Keen se ascunsese între ramurile unui copac pietrificat la poalele căruia plasase colectorul de fum și aștepta încordat, gata să sară la gîtul potențialei victime. Care n-a întîrziat să apară, tîrîndu-se cu grijă prin vegetația deasă. Am ridicat blasterul pentru a trage. Se pare că mi-a simțit prezența, căci a tresărit și a început să schițeze un gest, pe care n-a mai apucat însă să-l ducă pînă la capăt. Keen i-a căzut în spate și i-a înfășurat în jurul gîtului firul subțire. Apoi a tras cu putere de mînerele aflate la capătul firului și acesta a pătruns în gîtul victimei cu o ușurință umitoare, avînd în vedere platoșa dură care-l protejează. Keen a încetat strînsoarea numai atunci cînd capul victimei s-a desprins de trup. Apoi și-a privit cu mîndrie și admirație arma și a repus-o la locul ei. Keen folosește extrem de rar blasterul. Pasiunea lui sînt armele arhaice. Construite însă din materiale din cea mai recentă recoltă.

Am rămas camuflat, supraveghind împrejurimile. Keen s-a aplecat și a ridicat căpățîna, ținînd-o de părul lung și sîrmos. Și-a scos faimosul lui cuțit vînătoresc și a extirpat ochiul stîng al căpățînii printr-o mișcare rapidă și precisă. Apoi a azvîrlit cît colo căpățîna, și-a desprins de la brîu șiragul de ochi smochiniți, fiecare marcînd un războinic răpus, și i-a adăugat cel mai recent trofeu al său.

În privința asta nu sînt de acord cu Keen. Rivalii trebuie răpuși, pentru că trebuie să supraviețuim numai cei mai buni dintre noi, dar n-are rost să-ți marchezi victoriile prin tot felul de obiceiuri barbare. Însă pe Keen nu-l poate dezbăra nimeni de obiceiurile lui. Așa că trebuie să mă mulțumesc doar cu faptul de a nu fi de acord cu el. Sîntem destul de diferiți noi doi. Dar lucrul ăsta e departe de a fi un neajuns. Cred că tocmai din această cauză formăm o echipă atît de bună. Ne completăm reciproc.

4. Azi e o zi incredibil de norocoasă pentru noi. E ajunul Zilei Rutului. Conform tradiției, în Ziua Rutului, precum și în ziua premergătoare ei și în cea care-i urmează, luptele încetează cu desăvîrșire. Așa că avem liniștea asigurată. Și încă ceva. Plouă. Și, pe desupra Keen a dat peste o groapă radioactivă. Stăm pe fundul ei și ne lăsăm curățați în tihnă. Ploaia îmi va îndepărta fungidele de pe platoșă. Sper să dureze cît mai mult. Mai rămîn puricii, care se protejează de ploaie ascunzîndu-se sub solzii platoșei. Dar problema lor o va rezolva radioactivitatea. De multă vreme n-am mai fost așa de curat cum am să fiu azi.

Alături de mine, Keen se lăfăie în baia de radiații, spălat de stropii acizi ai ploii, și emite din cînd în cînd gemete de plăcere. Brusc, exclamă:

– E grozav să fii războinic! Cînd mă gîndesc la condiția strămoșilor noștri mi se face scîrbă și totodată rușine că mă trag din ei. Creaturi bicisnice și libidinoase, nedemne de numele de om. Dacă n-ar fi existat dinastia Marilor Dictatori Ysao care să înceapă și să desăvîrșească procesul de stopare a degenerării lor, acum am fi fost mai mult ca sigur niște biete animale debile, iar nu niște războinici mîndri!

– Keen, dacă vei ajunge să te bucuri de Privilegiu, Cum ai vrea să fie urmașii tăi? Știi că se spune că, pe lîngă caracteristicile pur ereditare pe care le transmit urmașilor, cei care se bucură de Privilegiu le pot transmite și unele caracteristici pe care nu le au înscrise în genotip, dar pe care ar dori ca aceia care îi succed să le posede.

– Îmi doresc că urmașii mei să fie niște războinici atît de temuți încît întregul Univers să tremure atunci cînd pumnii lor strînși îl vor amenința! Dar, tu, Abal, ce fel de urmași ți-ai dori?

– Nu știu cum să-ți spun, aș vrea ca ei să trăiască mai liniștiți decît noi, să aibă răgazul de a descoperi în ei și altceva decît pornirile războinice...

– Ah, Abal, nu înțeleg cum poate un războinic ătît de bun ca tine să aibă asemenea năzuințe! NU semănăm deloc noi doi...

– Și totuși, dacă stai să te gîndești cît de puțini ajung să se bucure de Privilegiu, Ajungi la concluzia că există șanse sporite să fim chiar frați.

5. Ziua Rutului. Ziua în care, o dată pe an, se trezește în fiecare instinctul sexual. Care însă trebuie dominat, căci femelele lipsesc. Și vor lipsi în continuare, pînă în ziua în care cei mai buni dintre noi, exemplarele cele mai viguroase, mai evoluate și mai bine adaptate, cei puțini aleși dintre cei mulți chemați, vor ajunge să se bucure de

Privilegiu.

Armele tac azi. Azi nu ne mai luptăm cu rivalii. Azi ne luptăm cu noi înşine, cu propriul nostru instinct sexual. Am recurs la tehnica superioară yogadashi şi acum zac întins pe iarbă, cu ochii aţintiţi spre stele, cu toate instinctele amorţite. Şi Keen stăpîneşte această tehnică, dar refuză s-o utilizeze. Preferă să se lase invadat de forţa instinctului. Să lupte cu instinctul său şi să şi-l domine. Urletele lui născute din furie şi efort sparg liniştea nopţii, ca în fiecare an la această dată.

6. Astăzi am fost la Depozitul de Armament Ysao ca să-mi schimb blasterul. Se uzase. Keen m-a însoţit căci, la urma urmei, formăm o echipă – dar n-a vrut să-şi schimbe blasterul. Nu-i păsa dacă e uzat. Şi aşa nu prea îl foloseşte. Preferă un juvăţ confecţioant din fibra noii ierbii, un bolas, un bumerang, cuţitul lui de vînătoare înjghebat dintr-un spin de salcîm din ultima generaţie. Nişte arme arhaice, dar teribil de eficiente în mîinile lui. Şi cred că, la urma urmei, ar trebui să-l imităm cu toţii. Armele din Depozitele de Armament Ysao se vor termina la un moment dat. În schimb natura se regenerează an de an şi are resurse uneori de-a dreptul surprinzătoare.

7. Sîntem din ce în ce mai puţini. Trebuie să umblăm tot mai mult, eu şi cu Keen, pentru a întîlni vreun rival. Şi cînd răpunem vreunul nu ne mai permitem luxul de a gusta doar cîteva felii din el şi de a lăsa restul leşului să fie măcinat de ploaie. Luăm întregul leş cu noi, pentru a ne asigura proviziile pînă la următorul conflict. Uneori îl dăm gata înainte de a răpune un altul, şi atunci sîntem nevoiţi să ne hrănim cu puţinele fructe care mai sînt comestibile. E o adevărată ruşine pentru nişte războinici. Dar n-avem ce face. Sîntem tot mai puţini. Se apropie Ziua Rutului şi cred că cei care o vor apuca se vor bucura de Privilegiu.

8. Ziua Rutului. Aşteptăm. Plini de speranţă. N-am mai întîlnit de multă vreme vreun rival. Ceea ce poate să însemne că am mai rămas numai noi. Că sîntem cei aleşi. Aşteptăm.

Şi iată că atunci cînd soarele e la zenit, Poarta ni se deschide, o pată strălucitoare materializîndu-se în aer dinaintea noastră. Îmi las blasterul să cadă la pămînt. Acolo unde mergem nu mai am nevoie de el. Acolo am nevoie doar de puterea de a fi genitorul unei noi generaţii, care să ducă evoluţia mai departe.

Pătrundem dincolo. Doar noi doi. Eu şi Keen. Aleşii. E un ţinut de vis, aşa cum poate că a existat doar la începuturile omenirii. Şi ele ne aşteaptă. Ne întîmpină cu goliciunea trupurilor voluptoase de odalisce, care găzduiesc în ele utere fecunde şi doritoare să poarte dulcea povară a vieţii care se întrupează, şi cu nişte chipuri dulci şi curate, ca de îngeri. Un amestec straniu de puritate şi ispită. Privindu-le cu o nespusă încîntare, mă întreb după ce principii se face selecţia aici, în această lume atît de diferită de cea din care venim noi.

Mă apropii încet de una dintre ele. O mîngîi tandru pe pletele negre ca antracitul. Tresare uşor şi se lasă mîngîiată, coborîndu-şi sfioasă pleoapele cu gene lungi peste ochii migdalaţi.

Brusc, vraja acelei scurte clipe de tandreţe e curmată de un ţipăt. Mă întorc să văd ce se întîmplă. Keen a apucat-o pe una dintre femei şi încearcă s-o culce pa pămînt. Speriată, ea încearcă să i se opună, zbătîndu-se cu disperare şi îi zăresc pentru o clipă privirea deznădăjduită şi rugătoare, căutîndu-mă. E deja prea tîrziu înainte ca eu să apuc să fac cel mai mic gest, braţele vînjoase ale lui Keen, obişnuite să mînuiască doar uneltele aducătoare de moarte, se dovedesc a fi mult prea puternice pentru fiinţa aceea plăpîndă. Îşi dă duhul într-o ultimă zbatere spasmodică. Keen priveşte o clipă, mirat, trupul fără viaţă care-i atîrnă în braţe, apoi îl lasă să cadă.

Şi în secunda imediat următoare sîntem cuprinşi de acea pată strălucitoare, după care ne trezim din nou în vechea şi binecunoscuta şi duşmănoasa noastră lume.

– Ce-ai făcut, nemernicule! îi strig revoltat. Ce-ai făcut?! Iată rezultatul ticăloşiei tale! Am fost alungaţi!

– Da, am fost alungaţi! îmi răspunde el cu un calm surprinzător. Şi ştii de ce?

– De ce? îl întreb eu, înfuriat şi mai mult de calmul lui.

– Pentru că noi doi sîntem foarte diferiţ, mult prea diferiţi. Ceea ce le-a dat posibilitatea să aleagă. Lucru care nu s-ar fi putut întîmpla dacă am fi fost asemănători. Atunci posibilitatea alegerii ar fi fost exclusă şi ar fi trebuit să se mulţumească cu ceea ce aveau. Dar nu-i nici o nenorocire. Greşeala poate fi corectată.

Îl urmăresc încremenit cum îşi duce mîna la cingătoare. El nu şi-a lepădat armele. Dintre toate, alege blasterul. Ceea ce-mi dovedeşte că nu îmi acordă nici un respect. Altfel ar fi ales cuţitul lui de vînătoare. Îmi acopăr instinctiv cu palmele punctele vulnerabile – ochii. Dar mai am un punct sensibil, pe care el îl cunoaşte. E în partea dreaptă a pieptului, acolo unde o bucată mică din platoşă mi-a fost smulsă în timpul unei lupte corp la corp şi nu a apucat încă să se refacă. Blasterul se descarcă, făcînd să-mi înflorească pe piept o imensă floare roşie. Ochii smochiniţi adunaţi în şirag la brîul lui par să mă privească miraţi în timp ce mă prăbuşesc.

Apuc să mai zăresc ca prin ceaţă cum pata strălucitoare apare din nou şi-l înghite.

Ovidiu-Gheorghe RUŢA

Dino Buzzati

Toaleta pentru bal

Într-o seară, inginerul Antongiulio Coergi, un bărbat frumos, cam de patruzeci de ani, îmbrăcat în frac, băgă capul în camera soţiei sale. Era ora 10,20.

– Cum, nu eşti încă gata? E aproape 10 şi jumătate şi sîntem aşteptaţi, cel mai tîrziu la 11.

Ea era încă în halatul de baie.

– Te implor, lasă-mă în pace, într-un sfert de oră sînt gata...

– Într-un sfert de oră? – făcu el disperat. Dar nici n-ai început! Aş putea să ştiu cum ai să te descurci?

Exasperarea dădu o notă stridentă vocii frumoasei Lenor:

– Nu mă mai enerva şi tu. Într-un sfert de oră o să fiu gata! Un sfert de oră, cincisprezece minute...

El mormăia ceva, în timp ce nevastă-sa îl împingea afară, încuind uşa cu cheia.

Se aşeză în faţa toaletei. Începu să se pieptene. De data asta, pieptănătura nu-i reuşea şi pace. Iar încerca, o lua de la capăt.

– Lenor, Lenor, eşti gata? – se lamentă el de dincolo.

Ea, agasată:

– Da, da, vin imediat.

Cu o mişcare scurtă, reuşi în cele din urmă să-şi desăvîrşească pieptănătura. Rămînea numai să-şi aranjeze părul la tîmple. Nu era mare lucru.

– Lenor, Lenooor! De dincolo sosi o chemare plîngăreaţă, vecină cu disperarea.

– Gata, gata! Dumnezeule, ce nerăbdare! – răspunse ea şi începu să-şi dea pe faţă cu o cremă cenuşie.

Aşteaptă ca aceasta să se absoarbă, apoi îşi şterse obrazul cu o altă cremă demachiantă. În sfîrşit, îşi făcu un scurt machiaj radial plecînd de la colţurile buzelor, apoi îşi aşternu pe faţă un fond de ten, îl diluă etc., etc.

Din camera învecinată sosi ecoul unor surde imprecaţii: „Ce mai mormăie şi urîciosu' ăsta" – gîndi frumoasa doamnă, surîzînd satisfăcută oglinzii.

Desigur, machiajul genelor nu putea fi dat peste cap! Ea le unse una cîte una cu un cărbune delicat, le curbă cu ajutorul unui mic fier de păr încălzit.

„Ce-o fi făcînd acum Antongiulio?" – se întrebă ea auzind bombăneli de dincolo.

Şi ca să evite noi strigăte aruncă:

– Fii liniştit, sînt gata, vin imediat.

Apoi se ocupă de piept. Îşi strînse sînii într-un sutien-gorge foarte lejer, obligînd dulcea masă să înflorească înainte, armonios repartizată, ca două buchete de flori între care trebuia să rămînă o uşoară scobitură în formă de pîlnie.

În camera învecinată, zgomotul încetă.

Şi acum, corsetul. Lenor sună. Puţin după asta, Therese, bătrîna guvernantă, intră printr-o altă uşă.

– Ajută-mă, te rog, să-mi leg blestemăţiile astea.

Ridicînd capul, Therese se pregăti de luptă. Erau cel puţin douăzeci de centimetri între marginile corsetului, pe spate.

– Dar, doamnă, scuzaţi-mă – făcu Therese – sînteţi sigură că ăsta este chiar al dumneavoastră? N-o să încăpeţi niciodată în el. Cu nici un chip...

– Hai, Therese, strînge – ordonă Lenor.

Therese strînse. Bicepşii săi deveniră două rotocoale:

– Mi-e frică, doamnă...

– Hai, hai, curaj, strînge!

Cu chipul vînăt, Therese, într-un suprem efort, reuşi în sfîrşit să prindă o agrafă. Lui Lenor i se tăie răsuflarea. Trebuia să se ţină cu eroism, era momentul critic.

– Hai, Therese, ce era mai greu s-a făcut.

Cînd fu, în fine, prinsă în acest corset diabolic, femeia se bucură constatînd reuşita. Semăna cu o clepsidră, într-atît de mică îi devenise talia.

– Ai văzut, ziceai că-i imposibil!

O dată camerista plecată, Lenor ciuli urechile spre presupusele proteste ale soţului ei. Dar din camera învecinată nu se auzea nimic.

„Cum se face că nu mai bombăne? Să fi adormit? Să fi plecat înainte singur?" – se întrebă Lenor, de altfel fără nici o umbră de îngrijorare.

Acum să se îmbrace. Dar ce culoare de ciorapi trebuia să-şi aleagă ca să se asorteze cu rochia. Pe cei invizibili? Pe cei cu reflexe stinse? Pe cei de culoarea nisipului? Sau pe cei bleu-pale pe care-i adusese de la Paris, Isabelle?

Şi apoi combinezonul, pantofii...

Dar stă scris că totul are un sfîrşit pe lumea asta.

Lenor fu gata. În picioare, se admiră pentru ultima oară în oglindă. Era perfectă, exact aşa cum îşi dorise: un tip aristocratic, dar în acelaşi timp senzual, cu trăsături puţin mongole, aşa cum era moda.

Înainte de a-şi pune mantoul, deschise uşa ca să vadă ce făcea bărbatul. Văzu un salon în care parchetul, lustra, mobilele, tapetele erau în întregime acoperite cu un strat gros de praf. Întins pe sofa, în frac, un magnific bătrîn cu o lungă bărbă albă mort.

După inelul pe care-l purta la mîna stîngă, Lenor îl recunoscu pe soţul ei.

În româneşte de
G.R. CHIROVICI

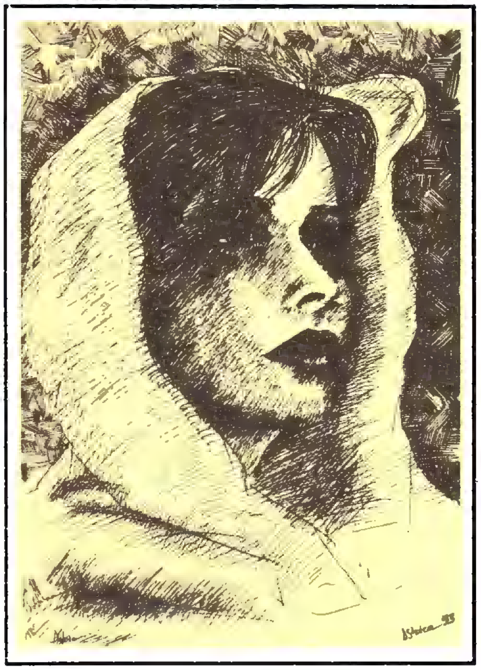

FEMEIA ȘI REALITATEA SF

Ne aflăm în fața unui fapt paradoxal: deși proza s.f. este o proză cu Subiect Feminin, lucru lesne demonstrat de ușurința autorilor de științificțiune de a genera materia primă pentru excelentele studii despre sublim semnate Cornel Robu, personajul feminin lipsește (aș putea spune: cu desăvîrșire, dar va trebui să-i plătesc drepturi de autor lui nenea Iancu) cel mai adesea din galeria personajelor literare. Așa cum nimeni nu gătește supa de sare, dar fără sare orice supă este compromisă, Subiectul Feminin este atotprezent în produsele autorilor de gen, cu menirea de a sublinia hipermasculinitatea personajelor principale. Nu voi relua analiza conotațiilor psihanalitice prezente în decorul și recuzita basmelor despre viitor, ele sînt cunoscute, voi remarca doar că prezența Subiectului Feminin în cadrul marcat de rachetele-spermatozoidice-care-însămînțează-viața-în-Univers accentuează misiunea eroilor s.f. de a promova creația fără de recreație, creația non-stop, pînă la epuizarea completă a textului.

Acestei trăsături extremiste, implicit prezența în povestirile anticipative, doresc să-i opun următoarea snoavă, ce glăsuiește despre latura opusă: unui împărat chinez i-a fost prezentat un bătrîn de 150 de ani.

– Cum ai făcut de ai pielea roză ca un nou-născut, iar mersul ți-e atît de tineresc? se interesă Fiul Cerului.

– Luminăția-Ta, zise înțeleptul, am trăit în tot acest răstimp fără a cunoaște femeia.

Împăratul căzu pe gînduri, apoi după o vreme spuse:

– Și ce rost a avut să trăiești 150 de ani, dacă n-ai cunoscut femeia?

În buna tradiție a căutării rădăcinilor genului s.f. în basmul fantastic, putem afirma liniștiți că Subiectul Feminin descinde din galeria personajelor de poveste și este generat de următoarele tipare:

a) Ileana Cosînzeana, fata de împărat/zîna bună.

b) Stima, vîlva, femeia-vulpe, din grupul Ielelor.

c) Sfintele Miercuri, Vineri, Duminică.

d) Baba Iaga (sau ca să trecem la ortografia cu î din a: Baba Cloanța Cotoroanța).

Dacă-mi permiteți o remarcă ce-ar putea constitui ea însăși un subiect de comunicare, să considerăm că personajul feminin există în măsura în care el este original și în acest sens putem vorbi despre existența personajului feminin în s.f. în măsura în care tipologia feminină creionată depășește aceste stereotipuri. Din păcate, întrucît autorul de s.f. își concetrează toată atenția asupra conturării viguroase a eroului civilizator, el apelează subrutinele aflate la îndemînă ori de cîte ori este nevoie, conștient de faptul că pînă și bunul Dumnezeu a avut nevoie de o zi de odihnă după ce a creat femeia.

Iată de ce nu veți întîlni în prozele s.f. tipologii puternic conturate, memorabile, individualități precum femeia-Scarlet, doamna-Bovary, femeia-Ana Karenina, mătușa-Polly, femeia-Victoria Lipan, ci femeia Sara capsată de nemuritorul Jack Barron, savanta Susan Calvin înconjurată de ei, roboții, Daphne, zîna venusiană a lui Adrian Rogoz, prima Aelită a science-fictionului românesc, iar atunci cînd vreun autor renunță la stereotipul ielelor și dă naștere unui Subiect Feminin negativ, el seamănă mai degrabă cu un zmeu cu fustă decît aduce a ființă umană.

Spre surprinderea mea, folosind criteriul de excludere a personajelor descendente din eroinele de poveste, am descoperit un adevărat personaj feminin acolo unde nu ne-am fi așteptat. Este o femeie aparent ștearsă, preocupată să-și apere copilul și căminul, dar deosebit de dinamică în statornicia, dacă nu chiar îndărătnicia ei. În romanul „Caverne de oțel" al lui Isaac Asimov, Jezebel Baileu, Jessie, acționează ca un feed-back lucid al activității cognitive desfășurată de soțul ei, participă și evoluează alături de tandemul om-robot în rezolvarea crimei și sugerînd în final detaliul decisiv pentru rezolvarea cazului. Soție, mamă, muză Jessie își trăiește propria dramă, participînd totodată la aventura tovarășului de viață.

În ultimul secol al mileniului II după Cristos, femeia își caută identitatea, încercînd să evadeze din mediul socio-culutural patriarhal impus de tradiție. Principala țintă a mișcării feministe este totuși de natură politică: putere în mîna femeilor; la capacități egale, șanse egale de a urca în vîrful unei structuri sociale, unde cîștigătoarea să poată fi văzută și admirată. Ultima condiție este de fapt cea mai importantă. După ce secole de-a rîndul femeile au intervenit din umbră în desfășurarea istoriei, precum se mai înîtmplă și azi (Și zău, cine-i tipul ăla de lîngă Hillary Clinton?), de această dată ele vor să conducă pe față, mai bine decît au făcut-o bărbații. Să sperăm că atunci cînd, în fine, se va instaura epoca egalității depline a drepturilor celor două sexe, unele femei să nu-și propună să devină mai egale în drepturi decît ceilalți membri ai societății, indiferent de sex. Să recurgem la o simplificare aflată la îndemînă, deosebit de eficace: după rezolvarea problemei perpetuării speciei ca urmare a dezvoltării geneticii, să ne imaginăm transformarea chirurgicală a tuturor bărbaților în femei și să trecem revoluționar la civilizația unisexuată, înlăturînd astfel aspectul biologic din această problemă. Vom descoperi ca urmare a acestui experiment mintal că toată problema egalității indivizilor, adevărata piatră de încercare a oricărui sistem social contemporan. Iată de ce, pătruns de dorința ca actuala stare de fapte să se modifice, primesc, dar să nu se schimbe nimic, revin la starea de fapte anteexperimentală și propun ca în locul conceptului de „egalitate", atît de ambiguu sub aspect bioloogic, și nu numai biologic, să fie introdusă noțiunea de complementaritate, astfel încît femeia să fie la fel de complementară cu bărbatul, pe cît este bărbatul de complementar femeii și împreună să vegheze asupra egalității dintre indivizii speciei, în deplina armonie dintre yin și yang a monadei chinezești.

Întrucît individul uman a devenit, ca urmare a tehnologizării intense o ființă comodă, există toate premizele ca el să se transforme într-o specie cu un aspect asemănător eroilor imaginați de H.G. Wells în „Mașina timpului". Această comoditate începe să se răfrîngă îngrijorător și asupra societății. Odată cu constituirea băncilor genetice, devenite celebre ca urmare a scandalului „copiilor Nobel", n-a trebuit să treacă decît o perioadă scurtă de timp ca Anglia să fie șocată de descoperirea „mamelor virgine", femei care urmînd exemplul celor care au acceptat să conceapă un copil în urma fecundării artificiale cu sperma conservată a laureaților premiilor Nobel, au preferat să dea naștere unui copil conceput indirect, fără aportul obișnuit al vreunui bărbat.

Satisfacerea instinctului matern pe această cale lipsită de dureri de cap, posibilă azi, a generat ulterior un alt scandal, rezultat din descoperirea faptului că banca genetică a unei firme specializate în domeniu a beneficiat de susținerea unui singur donator, și anume patronul ei, devenit într-un scurt răstimp tatăl a peste 700 de copii.

Să evidențiem încă un aspect controversat al zilelor noastre. Ca urmare a progreselor medicinei, fiecare familie dintr-o anumită parte a lumii își poate programa în limite destul de largi propria dezvoltare. Trecerea peste restricțiile impuse de posibilitatea aterizării berzei într-un loc unde nu i s-a pregătit un cuib cald, nu a fost pretutindeni însoțită de o educație corespunzătoare, mai ales sub aspect sexual. Nu toată lumea știe că este mai ușor să previi, decît să vindeci. Iar rănile provocate de un avort sînt nu numai trupești, ci și pshice, spirituale, morale. Să mai amintim faptul că în alte părți ale lumii, femeile care-și doresc un copil trebuie să înfrunte o politică inflexibilă de control demografic, impusă și menținută uneori în pofida unor tradiții milenare.

Să considerăm cazul fericit al părinților care așteaptă un copil, cu atît mai fericit cu cît anumite rezultate actuale ale cercetării medicale permit deja predeterminarea sexului noului născut încă din momentul concepeni. Metodele propuse acoperă o arie foarte largă de procedee, cu diferite rezultate. Au fost propuse metode naturiste, bazate pe o alimentație dietetică specializată în funcție de sexul copilu-

lui dorit. Recent am citit despre existența unei firme de planing familial maghiare, cu zece ani de activitate în spate, care a predeterminat cu succes viitorul matrimonial al bebelușilor (băieții se însoară, fetele se mărită, nu-i așa?) în 90% dintre cazuri, folosind relația dintre fazele Lunii, zilele ciclului menstrual și momentul concepției. Singura temere în acest caz ar fi posibilitatea unui viitor dezechilibru în proporția dintre sexe, dar patronii firmei susțin că, potrivit statisticilor firmei, diferitele cupluri de părinți își doresc băiețași sau fetițe în egală măsură. Să trecem zîmbind peste una dintre remarcile reporterului, potrivit căreia un sociolog american ar fi evidențiat faptul că femeia aflată înaintea primei nașteri își dorește o fetiță atunci cînd speră să semene cu mama și un băiat atunci cînd își dorește să nu semene cu tatăl. Potrivit aceleiași surse, nenumite în articolul amintit, în acest sens pledează și situația divorțurilor pe o perioadă de patruzecișișase de ani din cinci state americane. Așa o fi!

Nu puteam încheia aceste rînduri dedicate problemelor femeii și unei realități care ar fi părut s.f. în urmă cu un sfert de veac fără a aminti că odată stabilit sexul urmașului, femeia de azi poate să-l nască fără dureri. La vremea comunicării primelor reușite, Biserica a protestat vehement, întrucît astfel se încalcă porunca lui Dumnezeu (Geneza, 3, 16): „Voi mări foarte mult suferința și însărcinarea ta; cu durere vei naște copii..." Astăzi pregătirea psihoterapeutică a devenit relativ răspîndită în Europa. În săptămînile premergătoare nașterii, femeia este pregătită prin sugestie și autosugestie să treacă peste ceea ce tradiția a impus ca o certitudine și să considere că nașterea are loc fără dureri.

Metoda a dat rezultate în peste 80% dintre cazuri. În Rusia s-au impus încă pe vremea Uniunii Sovietice electroterapia și nașterea sub apă. Ultima a stîrnit un interes deosebit după o mediatizare intensă, a cărei portdrapel a fost revista „Sputnik". Mai puțin cunoscut este un tratament mai vechi, pus la punct în Africa de Sud, pornind de la aceeași idee de a reduce presiunea intrauterină asupra fătului, însă nu prin imersiunea în apă, ci prin introducerea bazinului femeii gravide într-o camera vidată, tratament aplicat în ultimele șaptezeci de zile de sarcină. Medicii de la clinica Witwaters au pus la punct acest procedeu în 1954, totuși, deși rezultatele au fost uimitoare și au fost comunicate încă din 1959, el a fost întîmpinat cu o deosebită reținere de către ceilalți colegi. Copiii născuți prin unul din aceste două procedee (sub apă sau după un tratament în vid) se dezvoltă mult mai bine, au un coeficient de inteligență ce poate depăși chiar cu 40% media și o imunitate crescută la boli. Medicii explică aceste fapte prin ușurarea circulației sanguine în ultimele zile de sarcină, cînd oxigenarea creierului noului-născut devine de o importanță majoră. Iată deci că pentru obținerea unor adevărați Supermani nu sînt necesare radiații Zet și nici părinți mutanți. Dar oare ei vor fi educați în sensul respectării vieții, vor fi pregătiți să se încadreze în societate și să contribuie la dezvoltarea omenirii? Prima ființă implicată în rezolvarea acestor semne de întrebare este tot o femeie, mama lor. Oricît și oricum am scurta viitorul, calea cea mai dreaptă de a-l cunoaște este arătată de vechiul îndemn: CHERCHEZ LA FEMME!

Gyorfi GYORGY ✍

Interviul săptămînii

Î: Cine sînteți?

R: Dați-mi voie să mă prezint: Mă numesc Roberto Quaglia și sînt cel mai necunoscut scriitor de SF din lume.

Sînt un scriitor, un scriitor de SF italian și sînt aici la Freucon–Eurocon '92, în Germania, ca invitat.

Î: Cum v-ați molipsit de microbul SF?

R: Cum am început să devin interesat de SF? A început cînd eram puști, aveam poate 12 sau 15 ani și tatăl meu îmi spunea povești, povestiri după cele citite prin reviste scrise de Issac Asimov și alții. Eu ascultam aceste istorisiri și eram foarte captivat. Am descoperit apoi că pot citi aceste povestiri în cărți, am profitat și am început să citesc SF.

Î: Ce-a însemnat lectura SF pentru dvs?

R: A citi SF este ca și cum te-ai droga, te face să fii din ce în ce mai interesat în lectură, deoarece începi să vrei să știi ce se va întîmpla în viitor, ce anume s-ar mai putea inventa, și așa îți dorești să citești din ce în ce mai mult. Și după ce am citit și mai mult și încă și mai mult, într-o zi s-a trezit în mine ambiția de a deveni scriitor.

Î: Se poate cîștiga existența doar scriind SF?

R: În Italia este imposibil să cîștigi destui bani ca să poți trăi doar cu SF-ul, deoarece nu sînt prea mulți cititori de SF italieni. În Italia se citește mai ales SF anglofon. Cum nu poți să-ți cîștigi banii, ca să trăiești, doar scriind SF în orașul meu, la Genova am un local.

Așa că ziua îmi scriu textele SF, iar seara în local, mă destind comunicînd cu oamenii și îmi cîștig banii de care am nevoie.

Î: Care este modul de receptare a SF-ului de către tinerii tialieni?

R: În Italia adolescenții au următoarea relație cu SF-ul: ei îl privesc la televizor și la cinema. Se uită la serialele TV de SF, majoritatea provenind din SUA sau la filmele de la cinema și ele în majoritate provenind din America.

Nu sînt prea mulți oameni care știu că există de asemenea și o literatură SF, și de aceea, cînd le vorbești de SF majoritatea se gîndesc probabil la Star Wars sau Star Trek sau la ceva de genul acesta, neștiind că sînt și mii de cărți, cu siguranță sute și sute de volume extraordinare ce nu pot fi transpuse în filme sau în seriale TV.

Î: Ce știți despre SF-ul românesc?

R: Nu știu care este situația SF-ului românesc. Am auzit că au apărut pe ecranele cinematografelor și la televizor cîteva din filmele din ultimii ani, dar nu știu nimic despre difuzarea textelor SF americane sau erupoene în România. Oricum sper ca în viitor, acest gen de literatură să ocupe locul pe care îl merită.

Î: În încheiere ce i-ați sfătui pe tinerii pasionați de SF?

R: Sînt cu siguranță mulți tineri care sînt interesați de SF și poate chiar interesați să devină scriitori și acestora le-aș sugera să cunoască SF-ul doar citind, citind și iar citind, deoarece dacă există o mare greșeală pe care o fac tinerii din Italia în acest domeniu este aceea că învață totul de la televizor și cinema. A citi, le-aș sugera, este singura modalitate de a deveni capabil să ajungi scriitor, unica modalitate de a deveni o persoană care produce idei și nu una care doar privește la ideile altora.

A consemnat Nicu COZMA

Natură moartă

Melancolie.

Aleargă. Aleargă pe străzile orașului, scăldat în lumina crepusculară nedefinită. Clădiri cu ogive goale și pustii, reflexii oarbe ale unor locatari nicicînd veniți, se pierd în lateral. Oare există copilăria sau e doar un vis nebunesc, o iluzie precum siluetele mereu inaccesibile și nemișcate?

Neliniște.

Plutesc obiecte și peisaje pe lîngă ea, substituind existențe anonime, țîșniri efemere dintr-o virtualitate monocromă: o pară roșie prelungă, ieșind din faldurile unei togi; un manechin obscen, diform, așezat pe o cutie albastră; flamuri pe vîrful turnurilor; arcade și colonade mărginind piețele galbene și spectrale. Înghețate în academism, statuile îi privesc agitația cu ochi stinși. Văzduhul verde o face să se simtă prizoniera unui smarald gigantic, de parcă întreg orașul cu cortegiul său de mizerii și bucurii cotidiene ar fi închis sub o imensă cupolă, un chihlimbar al sufletelor umane.

Nostalgie.

Ridică cercul, cu gesturi gingașe. Începe să-l rostogolească. E încă un copil și vrea să se joace. Însă o cuprinde nemișcarea, paralizie treptată. Umbra șuie și prelungă ca într-un coșmar și cușca din colțul străzii... Nu mai are vreme să o privească. De jur-împrejur, benzi negre rectilinii, intersectate în unghiuri drepte, glisează spre o apropiere inevitabilă. Înghițind dimensiunile, cristalul scînteietor al cerului coboară alene. Și lumea încremenește, îmbrățișată într-un colosal dreptunghi.

Rămase moartă, o fetiță cenușie din ulei fixată pe pînză. Tabloul era atîrnat în muzeu și etichetat:

Giorgio de CHIRICO

1888 – 1978

Misterul și melancolia unei străzi, 1914

Cristian LĂZĂRESCU ✍

Povestea timpului şi a filosofului

Lui Borges, cu adoraţie şi oroare

Aleph

Acum cîteva săptămîni, discutînd cu Sorin Antohi despre mult controversata şi constestata expresie a lui Heraclit „eimén te kài ouk eimén" (încercam să-l conving că adie din ea un uşor iz mistic, străin gînditorilor ionieni, fiind pesemne – spuneam – o adăugire apocrifă), Sorin a scăpat, în focul argumentaţiei, numele lui Anaxiomene.

– Anaximene, l-am corectat.

– Nu, nu vorbeam despre Aneximene milesianul, ci despre Anaxiomene din Efes, cel care voia să învingă timpul.

A trebuit să recunosc că numele îmi era total necunoscut şi i-am cerut amănunte. Sorin nu şi-a amintit pe loc prea multe, dar după cîteva zile mi-a adus **Etudes de philosophie ancienne et moderne** a lui Brochard, **L'Aurore de la Philosophie Grecque** a lui Burnet şi impozantul tom **Les penseures de la Grece,** al lui Gomperz. Ce-i drept, nici aici n-am găsit mare lucru, abia puţin mai mult decît îmi spusese Sorin, dar subiectul începuse să mă pasioneze. Am apleat atunci la bunăvoinţa distinsului intelectual care este Grigore Mironescu, şi la imensa lui bibliotecă. Mizînd pe spiritul exhaustiv-sistematic al nemţilor, am luat cunoscuta antologie a cuplului Diels-Kranz, **Die Fragmente der Vorsokratiker,** în care aveam multă încredere, precum şi o altă antologie, cea a englezilor Raven şi Kirk (**The presocratic Philosophers,** Cambridge, 1963); am mai luat două dicţionare (cel italian al lui Biraghi şi cel american al lui Runes), apoi **Histoire de la philosophie** a lui Brehier şi **La pensée grecque,** de Leon Robin.

***

Se pare însă că mă bucurasem prea repede; în **The Dictionary of Philosophy**, după Anaximene urma Andoffsky, nici urmă de Anaxiomene; la fel în **Dizionario di Filosofia.** Diels-Kranz antologau un text truncheat, pe care l-am citit cu mult interes şi cu mare regret pentru sfîrşitul lipsă. Acelaşi text apărea şi în Raven, adăugit cu cîteva referinţe biografice din Photios, Aristocles, Sextus Empiricus şi Diogene Laertios (lucru ciudat, în traducerea românească din 1963 a lui Diog. Laert. nu este menţionat nicăieri numele lui Anaxiomene), din care am aflat că, la o vîrstă destul de înaintată, filosoful dispăruse pur şi simplu din oraşul său natal (nu ştiu dacă foloseşte la ceva menţiunea că se născuse şi îşi trăise întreaga viaţă în Efes, din care nu ieşise niciodată), spre diperarea discipolilor; discipoli care, însă, s-au consolat repede, după ce i-au ridicat un cenotaf pe care au scris: „Întru veşnica lui neodihnă", necrolog rămas enigmatic pînă astăzi, de nu se va fi referind cumva la neobosita inteligenţă a maestrului, la mintea lui cea veşnic iscoditoare.

În Brehier am găsit o scurtă notă şi trimiteri la A. Rey, J. Burnet şi J. Maritain. Alte referinţe am găsit în Gomperz şi Robin. Am reluat căutările.

***

În fine, nu vreau să fac aici pomelnicul tuturor cărţilor pe care am fost nevoit să le cercetez în aceste săptămîni, voi spune doar că am parcurs întreaga filosofie greacă, de la Thales la Plotin, ba chiar şi o parte din textele patristice şi din apocrifele biblice; am făcut pînă şi incursiuni în religiile şi filosofiile orientale. Dar pot afirma acum, cu toată siguranţa, că am reuşit să reconstitui, din texte originale, apocrife şi referinţe, tot ceea ce a spus sau scris Anaxiomene despre timp, care pare să fi fost obsesia sa. Nu avem ştiri despre un sistem cosmologic sau moral al efesianului. Comoditate? Dezinteres? Pierdere? Oricum, tot ceea ce a ajuns la noi se referă strict la timp. Iar ceea ce spune Anaxiomene despre timp mi se pare nu numai inedit sau interesant, mi se pare plauzibil.

***

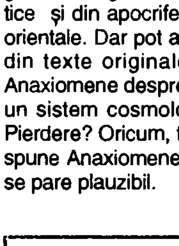

Încerc să expun mai departe învăţătura lui, aşa cum am reconstituit-o şi (să fiu iertat) completat-o.

Beth

Obişnuim – spune Anaxiomene – să ne închipuim timpul scurgîndu-se uniform, de-a lungul uni axe; mai obişnuim, continuă el, să ne imaginăm această axă ca fiind rectilinie. Dar uităm, făcînd aceasta, că Universul este o colcăială de gigantice forţe, interferînd, ingorîndu-se sau anulîndu-se reciproc (peste milenii, un barbar boreal avea să numească una din aceste forţe – gravitaţie). Este, practic, imposibil ca axa timpului să se fi sustras acţiunii acestora; e ca şi cum ai căuta să găseşti în excrementele unui taur, intact, firul de iarbă pe care acesta l-a înghiţit. Mult mai probabil e că făgaşul pe care se scurge timpul va avea forma unei sinusoide aleatorii (Einstein avea să vorbească despre continuumul spaţiu-timp şi să-i atribuie acestuia o anume curbură. Era un optimist: în viziunea lui Anaxiomene nu mai este vorba despre o uşoară curbură hiperbolică, nici măcar de una închizîndu-se asupra ei înseşi, ci de o adevărată încîlceală).

***

Pentru uşurinţa demonstraţiei, să ne imaginăm că această axă este alcătuită dintr-un număr nesfîrşit de segmente de dreaptă, infinit de mici, legate între ele (dacă e adevărat că cercul este un poligon cu număr infinit de laturi); sau, mai simplu, dintr-un număr infinit de puncte, prinse între ele cu segmente de legătură (un fel de lanţ, deci).

Mă opresc puţin aici pentru că mi se pare că n-am subliniat îndeajuns noutatea şi geniul acestei idei: pentru prima dată în istoria gîndirii umane cineva cutează să conceapă timpul ca avînd o structură discretă (abia în secolul XX avea să se vorbească despre cuantificarea timpului, dar nu în fizică, ci în biologie – mă refer aici la fosfo-fructozo-kinază şi la efectul Comoroşan).

***

Luăm unul dintre aceste puncte şi-l notăm cu M; el este situat la egală distanţă de L, care îl precede, şi de N care îi succede (să specificăm că, vorbind despre **distanţe** pe axa timpului, Anaxiomene nu foloseşte termenul în accepţiunea lui curentă). El bine, este practic imposibil ca pe Axă să nu se găsească **cel puţin** un punct (să-l notăm cu X) care să se afle la **aceeaşi** distanţă de M (fig. 1). De ce, atunci, punctul M ar prefera să se lege mai departe de N, cînd, cu acelaşi efort, s-ar putea lega de X? Asta, spune Anaxiomene, nu se poate; mai precis, nu se poate **încă**.

Adevărat, continuă el, că Axa e asemeni unei frînghii căzute în iarbă, dar, oricît ai apăsa cu călcîiul pe această frînghie, n-ai să poţi face să se întrepătrundă două segmente ale ei care se suprapun; pentru asta ar trebui o forţă mult peste cea umană. La fel şi cu timpul, conchide el. Dar poate, cîndva, oamenii vor dispune de aceste forţe şi vor reuşi să sfărîme curgerea firească a timpului.

***

Mai departe, Anaxiomene presupune că totuşi experienţa ar fi fost făcută şi începe să-i analizeze consecinţele.

Să admitem că am făcut legătura M-D, că am unit, deci, punctul M cu un altul, D, **anterior** lui pe Axă. Dar Timpul – spune Anaxiomene – nu admite parte şi întreg, nu există timpul meu, al tău, al lui, el este unul şi indivizibil. Şi atunci **întreg** şuvoiul timpului o va lua pe această nouă albie, purtînd cu el oamenii, lumea şi universul, va parcurge segmentul M-D, va merge în continuare pe vechiul traseu D-E-F-... -M şi de aici din nou spre D (fig. 2) şi aşa mai departe, o mişcare în cerc care se va repeta nu pînă la sfîrşitul vremurilor (căci drumul acela este închis), ci la infinit.

Aristotel spunea: „Nu se pot aplica aceleaşi reguli logice propoziţilor relative la viitor şi celor care privesc prezentul sau trecutul. În acest caz nu mai este vorba de acelaşi gen de opoziţie: nici afirmaţia nu este adevărată, nici negaţia, căci evenimentele viitoare sînt esenţial nedeterminate" (**Despre Interpretare**, 19, a).

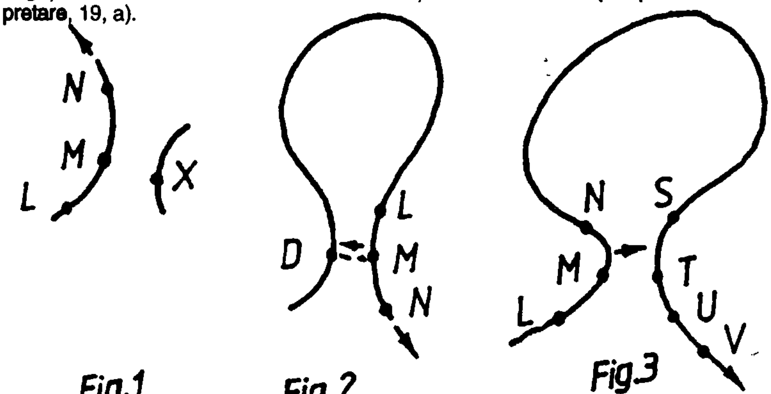

Fig.1 Fig.2 Fig.3

Iată că, în lumea ciclică a lui Anaxiomene, Aristotel, perfect logic cînd vorbeşte despre lumea normală, se înşeală. Cei care au dreptate aici sînt stoicii, cînd spun că „dintre judecăţile antagonice 'Oedip îşi va ucide tatăl' şi 'Oedip nu-şi va ucide tatăl' una este adevărată **ab aeterno, înainte de a fi verificată de realitate**" Posidonius, citat de Hirzel în **Untersuchungen zu Cicero's philosophischen Schriften,** Leipzig, 1882, p. 211).

Peste vieţile oamenilor domneşte necondiţionat forţa destinului, Moïra vechilor poeţi – Oedip, cel ce vrea să se opună sorţii, nu face decît s-o împlinească. Vorbesc stoicii despre fatalitatea (pepromeni), stăpîna şi ordonatoarea Universului, cea care îi dă o frumuseţe aproape geometrică. Totul, spun ei, este predeterminat şi inevitabil, şi nimic, nici chiar zeii sau astrele, nu se poate sustrage necesităţii (Cleanthes, în Will Durant – **Vie et Doctrine des Philosophes,** Payot, Paris, 1932, pp. 236-237). Dar **Necesitatea** aceasta a stoicilor o înţelegem doar referind-o la minuscula explicaţie a lui Anaxiomene: e normal ca lucrurile să se întîmple aşa şi nu altfel, pentru că ele nu sînt decît o

repetiție, o replică a unui arhetip, așa s-a întîmplat și așa se va mai întîmpla, la nesfîrșit; lanțul cauzal nu poate fi modificat decît o dată cu suportul său – Timpul. Creștinii aveau să preia această doctrină și să vorbească despre **predestinare** și **voința divină** (zeii babilonieni dețineau **tablele destinelor**), iar Nietzsche avea să scrie superbe pagini despre Eterna Reîntoarcere. Poate că Plotin și Philon din Alexandria ar fi fost încîntați de această lume, pe care s-ar fi grăbit s-o numească perfectă.

***

A doua ipoteză, spune Anaxiomene, este contactul de tip M-T (fig. 3), deci cu un punct posterior pe Axă punctului M. În acest caz, țîșnirea șuvoiului temporal din M spre T ar lăsa descoperită întreaga buclă M-N-... -T. Automat, aceasta trece din domeniul real în cel probabil. Dar axa, din T mai departe, este reală. Or, se știe că un efect real nu poate avea o cauză probabilă, ci numai una tot reală; iar pe Axă punctul de mijloc este efectul celui din urmă și cauza celui din față (trebuie să specificăm aici că Anaxiomene înțelegea cauzalitatea ca relație, cum avea s-o facă mai tîrziu Aristotel, și nu în sensul mecanicist de contact, precum, de pildă, Epicur; cauzalitatea, în concepția lui, este o rețea în interferență, și nu una – sau mai multe – serii lineare). Ca atare, trecînd în domeniul probabilistic întreaga buclă M–...–T a axei normale, porțiunea T–U–V–... va rămîne „descoperită" cauzal. Ea va fi, astfel, silită să părăsească domeniul real. Zona (reală) ... –K–L–M–T nu-i va putea servi ca antecesoare, pentru că nu-i include cauzele. Pentru a da un exemplu, oamenii care trăiesc în T nu s-au născut niciodată, pentru că nașterea lor este cuprinsă în bucla M–... –T, care NU s-a mai întîmplat; ca atare, ei nu mai există. Putem spune că, practic, lumea reală se oprește în punctul M, ca și în cadrul celeilalte ipoteze. Drept este că, spre deosebire de aceea, care oferă, dincolo de M, doar o repetiție absurdă, aceasta e cu mult mai frumoasă; căci numărul posibilităților este nesfîrșit și oamenii, trecînd din real în probabil, vor trăi atît de multe vieți diferite încît cu siguranță că măcar în cîteva dintre ele vor fi fericiți.

Pămîntul deci, nu este unul, ci o mulțime, iar eșecurile unei vieți sînt corectate și compensate într-o alta, „nu **după**, ci **alături**". Oamenii își trăiesc toate posibilitățile diferite de existență, la modul exhaustiv – dar în vagul domeniu al probabilităților. Iată un mod foarte personal de a vedea teza pluralității lumilor, teză susținută de mulți contemporani și urmași ai lui Anaxiomene.

Epicru (Xenia Atanassievith – L'Atomisme d'Epicure, p. 89) avea să vorbească despre un număr nesfîrșit de Pămînturi, cu sori și luni, cu oameni și zei. Asemenea, Seneca (cf. Pierre Grimal – **Place et role du temps dans la philosophie de Seneque**, în „Rev. des Etudes anciennes", 1968) și mulți alții (Ikkon din Tarent, Heraclides din Pont, Stilpon din Megara și chiar Xenofan din Colofon). Anaxiomene aderă mult mai mult: el nu vorbește de pluralitatea lumilor, ci a Universurilor. Abia matematicile secolului XX ne-au oferit vocabularul cu care să putem dicuta despre această teribilă ipoteză: alte universuri, situate în **alte dimensiuni**.

Anaxiomene conchide că, chiar dacă omul va dobîndi vreodată acele forțe supranaturale care să-l ajute să spargă pereții culoarului pe care se scurge timpul, e bine ca el să n-o facă, date fiind consecințele.

***

Treizeci de ani mai tîrziu, cu trupul schilăvit de bătrînețe și cu mintea înspăimîntată de apropierea morții, Anaxiomene își completează teoria, renunțînd la încheierea cea cuminte dinainte.

Așa cum omul poate învinge piatra cu ajutorul metalului, și metalul cu ajutorul focului, el poate învinge și timpul, slujindu-se de ceva ce stă în afara lui, ceva asupra căruia timpul nu poate acționa. Iar timpul, spune el, nu există decît pentru structurile vii, dependente de mișcare (ce nu pot avea o existență în timp în afara mișcării, mișcarea fiind cea care determină sensul de scurgere a timpului pe Axă). Pentru un munte, clipa trecută nu diferă cu nimic de cea care va să vină, pentru el timpul **nu există**.

Iată-l aici, pe Anaxiomene, alături de Heraclit, împotriva lui Parmenide și a școlii eleate, pentru care nimic nu există decît în stabilitate și lipsă de mișcare. Asemeni lui Democrit, el concepe mișcarea ca pe ceva primordial, inerent materiei și nu venind din exterior; ea **coexistă** cu materia (cf. George Thomson – **Studies in Ancient Greek Society**, New York, 1955, p 211-212). Dar el se mulțumește s-o aplice doar materiei vii.

***

Să ne închipuim acum, spunea, un om care a văzut capul Gorgonei. El a împietrit. Pentru el, timpul s-a oprit în loc; și, în vreme ce pentru ceilalți trec veacuri, el rămîne același, undeva în afara timpului. Iar cînd, printr-o altă magie, i se ridică împietrirea, își continuă viața ca și cum veacurile scurse n-ar fi fost decît o clipă. A învins timpul.

Desigur, continuă Anaxiomene, soluția este falsă. Mai precis, nu falsă, ci de mică anvergură; cu ea poți păși peste zece, douăzeci, cincizeci de ani, dar nu peste o eternitate. Pentru că timpului, care putrezește lemnul, ruginește fierul, roade piatra, nimic din ceea ce este material nu-i poate rezista. Ca atare, nu spre materie trebuie să-și îndrepte gîndul cel ce vrea să învingă timpul, ci spre ceea ce este imaterial.

***

Iată o bruscă schimbare de direcție. Spre regretul, poate, al unui Bergson, Anaxiomene extinde cîmpul de acțiune al mișcării și asupra regnurilor amorfe. Dar, specifică el, nu e vorba de mișcare așa cum o cunoaștem noi, ci de mișcare la o altă scară, în afara percepțiilor noastre (Hippomachos din Tarent avea să facă mai tîrziu o apropiere – injustă – între această idee a lui Anaxiomene și hilozoismul bătrînilor gînditori ionieni din școala lui Thales; cf. J. Chevalier, **Histoire de la pensée**).

Să remarcăm că bătrînul efesian nu-și contrazice tezele din tinerețe. Învingătorul timpului presupus de el nu-și atinge ținta sfărîmînd peretele canalului, ceea ce ar da naștere cataclismelor temporale descrise, ci lăsîndu-se purtat de curent, dar **izolat** de el. Un fel de traversare a Niagarei în butoi. Din păcate, natura acestui butoi n-o vom afla niciodată. Aici se opresc toate textele ajunse pînă la noi, fie de el, fie despre el. Nu vom ști care a fost soluția preconizată de Anaxiomene pentru a învinge timpul.

Nu vom ști nici măcar dacă a găsit-o.

Ghimel

Datorez această parte a povestirii mele conjuncției dintre un vis și o carte. Visul m-a epuizat cu cîteva nopți în urmă. Fugeam pe un coridor nesfîrșit, despre care știam că e Culoarul Timpului, urmărit de un bătrîn cu barbă albă, un fel de Dumnezeu din visele copilăriei. Disperat, îmi alergam privirile pe imaginile de pe pereți (imagini nebuloase și despre care nu-mi amintesc nimic, în afara faptului că existau) căutînd o ușă, o bifurcație, o fisură. Nu găseam nimic și hohotele bătrînului răsunau tot mai aproape. M-am azvîrlit cu umărul în zid, am lovit cu pumnii, cu picioarele.

– Nu așa, nu așa, am auzit din spate, printre hohote.

Am alergat mai departe, privind imaginile laterale, pînă cînd una dintre ele mi-a atras atenția. M-am oprit. M-am apropiat. Nu pricepeam ce reprezintă și nu știam ce mă făcuse să mă opresc în fața ei. Înțelegerea a venit brusc, ca un fulger: mai văzusem imaginea aceea, cel puțin o dată, în timpul fugii mele. Atunci am simțit mîna bătrînului pe umăr.

Cartea se numește „Ficciones" și este o culegere de nuvele. Una dintre ele, „Miracolul secret", mi-a atras atenția pentru că începea cu un vis vag asemănător cu al meu și conținea fraza: „numărul posibilităților de experiență ale omului nu este infinit și ajunge o singură repetare pentru a demonstra că timpul este o înșelăciune... " Eroul povestirii este un dramaturg, Kubin, în a cărui unică și justificatoare operă, drama „Dușmanii", personajul principal trăiește într-un timp circular. Am făcut imediat apropierea de doctrina lui Anaxiomene și m-am oprit aici. A fost o greșeală, fiindcă povestirea conținea o frază care ar fi trebuit să-mi deschidă ochii. Undeva, pe la mijlocul ei, exista un alt vis (și asta ar fi trebuit să-mi atragă atenția), urmat de comentariul: „Maimonides a scris că vorbele unui vis sînt divine cînd sînt deosebite și limpezi și nu se vede cel ce le rostește."

Atins de o vagă intuiție, m-am cufundat pentru cîteva zile în bibliotecă și am început să caut. Nu știam exact ce vreau, dar ideea s-a cristalizat treptat, pe măsură ce se adunau argumentele. Transcriu, aici, o parte din ele.

***

Hippasos din Metapont spunea că Universul este limitat și în perpetuă mișcare, iar la sfîrșitul unui ciclu al evoluției sale are loc o transmutație a lui, o regenerare (Diogene Laertius, VIII, 84).

Anaximandros a demonstrat că pieirea și, cu mult înaintea acesteia, nașterea, își trag obîrșia din eternitatea infinită, învîrtindu-se toate în cerc (Plut. – **Stromat. 2**)

Eudemos spune: „De s-ar nimeri așa fel încît să revină mereu aceleași întîmplări după număr și eu atunci voi cuvînta din nou cu bagheta în mînă pentru voi, cei așezați la fel în jurul meu – cum sînteți acum – și celelalte vor fi asemenea, rînduite în același chip, toate așa cum se află în prezent și se va considera cu temei că timpul este același. Căci mișcarea fiind una singură și aceași, ceea ce vine mai înainte și ceea ce vine ulterior, din multele întîmplări identice, nu este decît unul și același lucru și există un număr al acestora". (Simplicius, **Phys.** 732, 26).

Sfîntul Augustin, în **Civitas Dei**, îi atribuie aceeași doctrină lui Platon, de unde denumirea de „an al lui Platon" atribuită acestui interval după care lucrurile încep să se repete.

(Hristos) „pe care cerul trebuie să-l primească pînă la anii stabilirii din nou a tuturor, de care a grăit Dumnezeu prin gura tuturor sfinților săi proroci din veac" (**Faptele**, 3, 21).

„Ceea ce este a mai fost și ceea ce va mai fi a mai fost în alte vremuri; și Dumnezeu cheamă iarăși aceea ce a lăsat să treacă" (**Ecclesiastul**, 3, 15). „Ceea ce a mai fost, aceea va mai fi, și ceea ce s-a întîmplat se va mai petrece, căci nu este nimic nou sub soare" (idem. 1, 9).

Flavius Josephus (**Antichități evreești**, II, 6), vorbind despre esenieni, spune că aceștia credeau într-o lume ciclică, dar în care oamenii evoluează, devin mai buni de la un ciclu la altul, pînă ajung „curați". Aceste cicluri sînt separate între ele de sosiri ale lui Mesia, dar abia cel din urmă va fi Fiul Domnului și va aduce cu el cerul pe pămînt. Se spune că Isus a făcut parte din această sectă și că a primit cea mai înaltă inițiere, cea care se dă doar în cazul unei misiunii profetice (R. Garudy, **Jésus Christ**, Paris, P.U.F. 1932).

În secolul XII apare în Flandra secta Vodezilor, care propovăduiau curăția sufletească, nonviolența, echitatea (nu importă aici unele amănunte ale doctrinei lor, ca de pildă respingerea îmbrăcămintii), spunînd că cei mîrșavi vor fi îndestul pedepsiți, fiind nevoiți să-și repete mîrșăviile

iar și iar, în alte și alte vieți, și că trebuie să ducem o viață de care să nu ne rușinăm, reluînd-o (O. Kerr, **Les Vaudois**, f.a.).

Înaintea acestora, monotonii susțineau că „istoria este un cerc și că nu-i nimic care să nu fi fost și care să nu fie".

La azteci, **Legenda Sorilor** spune că Pămîntul a străbătut pînă acum patru cicluri (4 Tigru, 4 Vînt, 4 Ploaie, 4 Apă) și la sfîrșitul fiecăruia a fost pustiit de un alt cataclism (foc, apă etc.), iar cel în care ne aflăm acum (4 Mișcare), patronat de zeul Soarelui, a început în anul 751 î.e.n. și va sfîrși în cumplite cutremure.

În **China Balam** a mayașilor se află scris că după 365 ani Tzolkin sau 260 ani Haab (este vorba de punctul de întîlnire al celor două calendare mayașe: anul sacru Tzolkin avea 260 zile, iar cel obișnuit, Haab, avea 365) încep să se repete evenimentele. E o idee interesantă de timp circular (total diferită de Platon) în care **aceleași** evenimente sînt trăite, în ciclul următor, de alți oameni.

Borges îl citează pe Lucilio Vanini, care, în 1616, scria: „Ahile va asedia Troia din nou; aceleași religii, aceleași ceremonii vor renaște; istoria umană se repetă, dar numai pe plan general și nu (cum decide Platon) în particular" (**De admirandis nature arcanis,** dialogul 52).

***

Și desigur, argumentația ar putea continua: Spengler, pasărea Phoenix, metempsihoza, Toynbee, șarpele Ouroboros, Nietzsche, erezia roții, Karma, Lao Dzî, finalismul, Avesta, potopul (care marchează sfîrșitul unui ciclu și începutul altuia), Brdley, muncile lui Sisif, Hegel, Pedersen, plurala jertfă a lui Isus (**Evrei**, 9, 25-26), Bertrand Russell, Abhidamma, universul consumat și renăscut al stoicilor, Omar Khayyam, Tchernevski, 1001 de nopți, histrionii, Vico etc., etc.

Ceea ce am vrut să fac pînă aici a fost să evidențiez anumite ecouri ale gîndirii lui Anaxiomene **după** el, cu specificația că în cea mai mare parte a exemplelor date, cunoașterea operei efesianului era cel puțin improbabilă, excluzîndu-se, deci, influența directă. Iar teoria probabilităților elimină existența unui număr atît de mare de coincidențe (asta fără a mai socoti limitarea posibilităților mele de informare; exemplele trebuie să fie mai multe).

***

Faptul că am vorbit despre numai una din cele două consecințe pe care le are în vedere teoria lui Anaxiomene asupra „spargerii" timpului se datorează faptului că, interesîndu-mă de multă vreme teoria Eternei Reîntoarceri, s-a întîmplat să fiu mai bine informat asupra doctrinei ciclurilor. Dacă ar trebui să mă opresc și asupra celeilalte consecințe, aș pomeni, între teoria pluralității lumilor din antichitate și teoria modernă a universurilor paralele, doctrina filosofului japonez Tsunemoto, care a trăit în anii Horeki, în ținutul Omura. Acesta își învăța discipolii că timpul arată ca o mătură cu nesfîrșit de multe fire, și că în fiecare dintre aceste paie temporale noi ducem existențe diferite, dar numai una din ele este reală. Și poate tot aici ar trebui amintite cele două teorii expuse cu cîțiva ani în urmă de către Dan Merișca în fața unui zgîrcit auditoriu – „Teoria funcțiilor de tranzit" și „Modelul temporal al jocurilor mecanice"; prefer să n-o fac, datorită faptului că, într-o discuție pe care am provocat-o acum cîteva zile, el însuși a recunoscut că ideile i-au venit în vis.

***

Dar altele sînt argumentele pe care le voi expune pentru a-mi susține ideea din aceste pagini. Ele țin de ciudatele implicații ale viselor în istoria lumii.

Creatorul, în zoroastrism, era zeul Spanta Manyuș, preopinentul lui Angra Manyuș (Ahriman) și frate geamăn cu Ahura Mazda (Ormuzd), cu care avea să se confunde dealtfel în decursul timpului. Numele său înseamnă „somn" sau „vis", și el apărea șamanilor intrați în transă (cf. H.S. Nyberg, **Die Religionen des Alton Iran,** p. 78).

Ismailiehii, sau hassasini, sectă celebră în perioada cruciadelor, practicau drogarea cu hașiș pentru a-și procura „vise dătătoare de înțelepciune" (cf. Nackluya Le Blanc, **Histoire de l'Islamisme et de ses sectes,** Paris, 1852, p. 211).

Moses Maimonides, în **Iad Hacazaca,** analizează revelațiile făcute în vis și ajunge la concluzia că Divinitatea preferă să se arate aleșilor în somn. Aceasta, spune Maimonides, pentru că în somn sufletul se desprinde de trup și ajunge mai ușor la ceruri.

Jean de Leyda, conducătorul anabaptiștilor, cel care în 1534 avea să se proclame rege în Munster, susținea că i-a apărut în vis un bătrîn cu barba albă care i-a revelat noua doctrină.

***

Și exemplele pot continua și aici, dar mai bine să ne ocupăm de un alt aspect; multe dintre invențiile care au marcat evoluția umanității în ultimele două milenii au apărut, în germene cel puțin , în visele părinților lor. Iar anecdotica istoriei științei pomenește destule probleme de matematică sau fizică rezolvate în somn (savantul care se culcă cu bloc-notes-ul pe noptieră nu este o alegorie). Desigur, psihologia ar putea explica ușor aceste întîmplări, dar eu prefer să dau aici o altă explicație, fără pretenția de a fi exactă, sau exhuastivă, sau măcar adevărată.

***

Anaxiomene a reușit să găsească instrumentul care să-l ajute a învinge timpul, a aflat materialul din care trebuie construit butoiul care să-l poarte pe Niagara eternității. Cum a reușit, cum a ajuns aici, e o taină pe care nu știm de-o vom afla vreodată. Fapt este că bătrînul efesian și-a prelungit existența pînă astăzi; și, probabil, veacurile ce vin îl vor cunoaște și ele. Și iată cum îmi închipui, acum, mecanismul secret care îl proiectează în timp.

***

Avînd în vedere rotația Pămîntului și decalajul de fus orar, în fiecare secundă, undeva, pe pămînt, e noapte; în fiecare secundă, milioane de oameni dorm; în fiecare secundă, cel puțin unul dintre acești oameni îl visează pe Anaxiomene.

Desigur, nimeni nu știe că e Anaxiomene, căci, redus la condiția de fantasmă, el nu mai este legat de o înfățișare anume. Mie mi-a apărut ca un bătrîn cu barba colilie, Borges l-a perceput ca voce, Sorin Antohi mergea mai departe, vorbind despre „gînd în vis". Desigur, funcție de psihicul, cultura și inteligența celui care visează, el poate apărea ca duh, flacără, peisaj, sub chipul unui prieten sau al unui personaj fictiv (erou de film, carte); căci întotdeauna recuzita de care se servește o găsește „la fața locului".

Nu e de mirare că misticii l-au perceput ca pe Duhul sfînt, căci asta era imaginea cea mai pregnantă pe care efesianul a găsit-o în mintea lor; asemenea, un matematician l-ar putea percepe ca ecuație, un poet ca metaforă, un pictor ca formă sau culoare.

***

Dar bătrînul nu se mulțumește să existe; mintea lui e încă activă, el continuă să gîndească și să împrăștie sămînța gîndirii sale în visele oamenilor, semințe pe care aceștia, la trezire, și le atribuie cu seninătate.

Nu știu în ce măsură este valabil procesul invers; vreau să spun, nu știu dacă, și în ce măsură, Anaxiomene are acces la gîndirea și memoria celor pe care-i frecventează. Dar are, dacă poate folosi aceste imense depozite, înseamnă că a strîns în el întreaga informație de care dispune umanitatea, că știe aproape totul, iar pe cel care știe totul obișnuim să-l numim Dumnezeu.

Întîmplător, am citit ieri în Cicero următoarea întîmplare: „Iată acum și visul lui Sofocle, un om foarte înțelept și un poet fără îndoială divin. Furîndu-se din templul lui Hercule o cupă de aur de o foarte mare valoare, zeul însuși i-a apărut în vis și i-a arătat cine a făcut acest lucru. Poetul a nesocotit de două ori această înștiințare, dar visul repetîndu-se de mai multe ori, el s-a suit în Areopag și a denunțat faptul. Aeropagiții poruncesc să fie arestat cel care fusese numit de Sofocle. Pus la caznă, hoțul a mărturisit și a înapoiat cupa". (**Despre preziceri**, I, 25).

M-am înspăimîntat de consecințele pe care le vedeam decurgînd de aici; de data aceasta Bătrînul nu se mulțumise să-și exercite influența asupra lumii interioare a „victimelor" sale, ci intervenise efectiv în viața socială a cetății. Iar acest vis al lui Sofocle face trecerea de la visele în care se găsește rezolvarea unei probleme concrete, la visele premonitorii, vise cu care, de altfel, e plină cartea lui Cicero, iar mai spre noi, literatura teozofică și vulgarul spiritism; vise a căror autenticitate poate fi adesea dovedită în mod irefutabil; vise pe care, în fine, mulți dintre noi le-am cunoscut în mod direct.

Dar prefer să nu fac legătura dintre aceste vise și bătrînul filosof din Efes. Ar fi simplu să spun că, în calitatea lui de biruitor al timpului și de fantasmă, el accede la viitorul nostru și, din cînd în cînd, se distrează dezvăluindu-ni-l. Refuz însă să gîndesc astfel, pentru că asta ar însemna că Omar Khayyam avea dreptate cînd spunea: „Căci totu-i scris în cartea pe care-o răsfoiește / La întîmplare vîntul uituc al veșniciei" și că lumea asta-i doar o repetiție.

***

Un amănunt pe care nu i-am pomenit pînă acum (și asta pentru că, menționat de Aulus Gellius, nu l-am găsit confirmat de nici un altul) este ciudatul rămas-bun lăsat de Bătrîn. Sînt cîteva cuvinte, pe care Gellius le traduce astfel: „Cercul s-a închis ca un vis". Brochard le interpretează, facil, ca pe un mesaj de sinucigaș, un fel de „Acta est fabula". Interpretarea mi se pare mecanicistă și superficială, denotînd o insuficientă cunoaștere a gîndirii efesianului, sau refuzul de a medita asupra ei. Adăugînd amănuntul că deasupra acestui mesaj, Anaxiomene își așezase inelul, și că inelul reprezenta un **șarpe mușcîndu-și coada,** cred că o singură interpretare se poate integra vieții și operei Bătrînului, chiar dacă incredibilă.

Deși cunoștea bine greaca veche, Aulus Gellius traduce greșit mesajul lui Anaxiomene (sau, poate, așa îi parvenise); corect era „Cercul s-a închis ÎN vis", și atunci totul devine evident. Anaxiomene a primit **în vis** rețeta butoiului temporal. Eliminînd dintru început ideea conform căreia **un altul** i-ar fi apărut în vis și i-ar fi făcut revelația (pentru că așa am ajunge să credem în existența unei veritabile masonerii onirice, idee care mi se pare absurdă), adevărul se impune imediat: Anaxiomene, din viitor, și-a întins sieși cheia care îi permitea accesul într-acolo.

Sorin SIMION ✍

Noile frontiere ale posibilului

Urmare din nr. 52

În **psihologie** (respectăm calsificarea științelor făcută de Auguste Comte), frontierele posibilului sînt foarte restrînse. Exagerînd puțin, se poate spune că ceea ce se face în psihologie este un continuum cu măsuri nule! În termeni mai puțin pedanți, psihologii nu știu nimic și nu pot nimic. Atunci, nu există nimeni care să explice cel mai simplu comportament uman? Cînd e vorba de funcții superioare, cum sînt creativitatea sau talentul, psihologia e redusă la zero. Pentru a ieși dintr-o sferă de acțiune atît de mică, la care îi condamnă propria ignoranță, psihologii au propus să se aplice o metodă luată din cibernetică și numită **metoda cutiei negre:** se presupune că creierul uman și, mai general, sistemul nervos uman, ar fi o cutie neagră, pe care e interzis să o deschidem. Dar cutia are intrări, prin care putem introduce informații (de pildă, senzoriale) și ieșiri, la care se pot observa reacțiile rezultate. Pînă în prezent, rezultatele aplicării acestei metode nu sînt însă deloc încurajatoare.

Situația e încă și mai gravă în **sociologie**. Nu există pe lume măcar un singur sociolog capabil să se facă ales ca leader într-un sătuc de o mie de locuitori. Atunci cînd vom reuși să explicăm, de pildă, pentru ce lungimea fustelor feminine are o anumită periodicitate în timp, iar numărul accidentelor automobilistice pe străzile orașelor, o alta, vom face, poate, un prim pas înainte.

Aceste puține exemple au reușit, sper, să precizeze conceptul de **imposibil**.

În continuare, voi trece în revistă cîteva din punctele situate pe însăși limita posibilului, punct de frontieră între posibil și imposibil. Exemplele vor proveni, cel mai adesea, din cîmpul imposibiluliu prin exces de dificultate.

1. Nu se poate prezice decît... timpul probabil. Abundența informațiilor asupra atmosferei, obținute de cîțiva ani încoace datorită sateliților și posibilitatea de a folosi computerul pentru analizarea acestor date, ne-au făcut să credem că ar fi posibil să prezicem cu exactitate timpul (atmosferic), pentru o perioadă de, să zicem, cincisprezece zile.

Dar se renunță tot mai mult la această idee, dintr-un motiv foarte curios: calculele cele mai complexe și mai precise sînt mereu contrazise. Atmosfera se comportă asemănător unei ființe vii, iar previziunile meteorologice par caracterizate mai degrabă de incertitudinile biologiei, decît de rigoarea științelor exacte. Cineva rezumase astfel zoologia experimentală: „Într-o condiție oarecare, un animal de laborator face ceea ce dorește" Parafrazînd, putem spune: „Atmosfera e capabilă de orice, chiar și să confirme prezicerile meteorologice, dar nu trebuie să ne bazăm pe asta". Pînă în prezent, rezultatele, fie că le alegem, la întîmplare, din căciulă, fie că se bazează pe reumatismele personale sau că sînt adunate de sateliți și prelucrate pe calculatoare, cheltuindu-se miliarde, sînt cam aceleași.

Starea atmosferei respectă o serie, dar durata seriei pare să fie extrem de variabilă. Unii specialiști cred, de altfel, că ar fi mai simplu să se controleze vremea, nu prezicînd-o, ci impunîndu-i brutal legea pe care o dorim. Evident, e mai ușor să arunci în temniță pe un cetățean, decît să-i prevezi comportamentul. Este același lucru: forța brutală arbitrară s-ar substitui neprevăzutului. Ne aflăm totuși mult dincolo de frontierele posibilului, iar ziua cînd vom putea prevedea starea atmosferică e încă departe.

Debut - Dragoș Gheorghiu, n. 11.05.1978, elev la Liceul de Artă din Tulcea. Membru al cenaclului Mileniul -III-

2. Nu există și nu se poate inventa nici un truc pentru a învinge la ruletă. E un caz rar în lumea fizică, de imposibilitate prin definiție. O ruletă are 36 de numere, plus unul, pentru cazinó. În cel mai bun caz, jucînd un număr mare de lovituri (circa o mie de secole consecutiv!) am sfîrși prin a pierde 36/37 din miză. Jucînd un număr mai mic de lovituri, vom pierde mai mult și este foarte ușor să pierzi toată suma folosită. Nici o perfecționare a cunoștințelor matematice nu va permite vreodată să se învingă la ruletă. E imposibil prin definiție. Asta ar putea să-i deziluzioneze pe unii dintre cititori, dar, pentru a-i consola, voi povesti două cazuri, unul adevărat, celălalt, legendar, despre persoane care au plecat din Monte Carlo cu mai mulți bani decît avuseseră la venire. În primul caz, protagonistul aflase că, atunci cînd e găsit un sinucigaș în grădinile cazinoului, direcțiunea are grijă să strecoare în buzunarele mortului un fișic de 5000 de franci, ca să nu se poată spune că nenorocitul s-a sinucis după ce fusese ruinat. Omul s-a întins deci în grădină, s-a stropit pe cămașă cu suc de roșii și a tras un glonte în aer. Detectivii casei de joc au alergat, i-au strecurat în portofel cei 5000 de franci și s-au grăbit să caute o ambulanță. Cînd cei cîțiva infirmieri discreți au sosit cu targa, cadavrul dispăruse și, odată cu el, și cei 5000 de franci. Aceasta a fost istoria adevărată. Cealaltă, din cîte știu, e o legendă și trebuie s-o luăm ca atare. Un individ învingea în mod regulat la cazinó: la un moment dat i se oferă 100.000 de franci, ca să nu mai revină. După ce i-a încasat, și-a expus metoda: el pleca de la principiul că există persoane care nu pot să cîștige, și anume acelea care-și joacă ultima posibilitate, ultimii bani. Se informa asupra lor, îi urma la cazinó și, în ultima clipă, juca contra lor, de exemplu, roșu, cînd ei mizau pe negru. În felul acesta cîștiga toate loviturile. Dar, repet: e o legendă.

Cu o ruletă perfectă, adică una la care fiecare lovitură e cu totul independentă de lovitura precedentă, metoda pe care am descris-o e imposibil de anticipat.

3. E imposibil să se regleze densitatea noroiului. Sau cel puțin e foarte dificil. O astfel de realizare nu vi se pare fundamentală, dragă cititorule. Greșiți.

În industria petrolului, variația densității și vîscozității unui noroi ușurează considerabil perforarea. În acest domeniu au fost realizate progrese considerabile, dar problema rămîne, în continuare, foarte dificilă. E deci legitim să ne întrebăm dacă vom reuși vreodată să o rezolvăm în totalitate (oricare ar fi compoziția noroiului și în orice climă). S-ar putea face avere cu un lichid capabil să solidifice o masă de noroi sau, invers, să-l lichefieze atunci cînd vrem să ne debarasăm de el. Nu prea e o problemă care să pasioneze inventatorii dar o astfel de concepție cu privire la ea este sigur greșită. De multe ori, e mai mult de cîștigat din astfel de sectoare, mai puțin senzaționale. Teoretic, noroaiele sînt coloizi, țin deci de chimie, un domeniu curios și foarte important, în care e încă mult de făcut.

4. E imposibil să se scrie un roman polițist în care asasinul să fie însuși cititorul. Aici, părerile sînt împărțite. Eu, de pildă, am găsit o soluție particulară: investigatorul scrie, zi de zi, raportul cercetărilor sale, în scrisori ce îi sînt adresate vinovatului, care nu își cunoaște încă vinovăția.

Că să fiu clar, problema este următoarea: nu ajunge să se spună că, societatea fiind vinovată pentru asasinarea unui individ, în consecință toți cititorii sînt vinovați. Ceea ce se cere este conceperea unui roman polițist pe care oricine să-l poată cumpăra dintr-o librărie și în care asasinul să poată fi oricine dintre cititori. Reflectînd asupra problemei cincizeci de ani, cred că efectiv sîntem în fața unei imposibilități prin definiție. Poate ne va scoate totuși din impas o inteligență genială, ca aceea a umoristului englez P.G. Wodehouse, care a scris un roman polițist de trei rînduri, pe timpul în care toate romanele polițiste engleze erau publicate de editorii Hodder și Stoughton. Iată-l: „Asasinii bătrînului lord au fost diabolic de șireți. Numele lor a apărut în acest roman o singură dată și, în plus, pe copertă: Cei doi asasini sînt Hodder și Stughton". Ar fi posibilă o șiretenie la fel de genială pentru un roman în care asasinul să fie cititorul? Am îndoielile mele.

Trebuie să adaug că americanul Fredric Brown a scris o povestire în care victima e cititorul, care, la sfîrșit, e înjunghiat pe la spate. Povestirea se numește „Nu vă întoarceți!" și este o admirabilă capodoperă. Dar rezolvă problema cititorului-victimă, iar nu pe aceea a cititorului-vinovat, problemă pe care eu o cred irezolvabilă.

5. E imposibil să se realizeze reacția lui Critchfield în oceane. Nu sînt superstițios, dar uneori am impresia că ne găsim aici în fața unui caz de... imposibil prin interdicție. Îmi vine să cred că „puteri superioare" au vrut să-i ia omului mijlocul de a se autodistruge. Iată despre ce e vorba. Există o reacție nucleară care poartă numele descoperitorului ei, Critchfield, și care se scrie: proton + proton = deutron + energie. Cu alți termeni, teoretic, apa normală poate fi transformată în apă grea + energie. Dacă o astfel de reacție ar putea fi dezlănțuită în oceanele planetei, Terra și-ar găsi sfîrșitul. Unele lucrări ale lui Alvarez demonstrează că ar exista metoda de a cataliza reacția. Dar, practic, impuritățile din apa oceanelor vor împiedica totdeauna acest lucru. S-a rîs de Bernardin de Saint-Pierre, cînd a scris: „Pepenele galben e făcut din felii, pentru a fi mîncat în familie". Se va rîde probabil și de mine dacă voi afirma: „Oceanele Terrei conțin substanțe dizolvate, pentru ca omul să nu le poată incendia". Prefer rîsetele...

6. Nu este încă posibil să se respire în apă. Cuvîntul „încă" din acest subtitlu arată că este vorba de o frontieră în mișcare. Pentru moment, e încă prea dificil să se respire sub apă, dar, într-un viitor apropiat, acest lucru va deveni realizabil. Se studiază o serie de sisteme, folosibile individual sau simultan. În SUA, se studiază, de pildă, o membrană de plastic, ce lasă să treacă în incinta pe care o învelește doar oxigenul dizolvat în apă, nu și apa. Folosind această metodă, un iepure a putut trăi, fără nici o dificultate, într-un acvariu.

Se preconizează și alte procedee. Unul ar fi pilulele care aprovizonează direct sîngele cu oxigen; altul, o intervenție chirurgicală asupra plămînilor. Într-un viitor apropiat vom putea trăi sub apă pînă la mari adîncimi, fără măști, tuburi de oxigen sau costume greoaie. Problema e dificilă doar pentru moment.

(va urma)

Traducere de Mihai IONESCU

Abonament 1994

Deoarece principalul defect al actualei societăţi îl reprezintă lipsa banilor, încercăm prin acest nou sistem de abonamente să recompensăm într-o mică măsură fidelitatea pe care unii dintre dumneavoastră o au faţă de noi. E drept că la acest lucru contribuie din plin hazardul,dar...

1.primii 10 abonaţi pe 1994 vor primi cîte un poster A 3 după o pictură celebră la alegere (din cele care au fost deja publicate) ale unor pictori renumiţi (H.Giger, B.Vallejo, DiMaccio, Ken Kelly etc.)

2. al 100-lea abonat va primi gratuit un afiş al unui film sf apărut în România;

3. abonaţii cu nr 100,200,300,400,...900 vor participa la o tombolă specială care va avea ca premiu un disc soundtrack STAR TREK;

4. cel cu numărul 1000 va beneficia de un **desen original** semnat de unul dintre graficienii cu care colaborăm

5. cel care va avea numărul 5000 va primi o carte a unuia dintre autorii români cu autograf

6. afişe de fim, casete cu muzică electronică, albume de artă, invitaţii la diferite reuniuni şi consfătuiri sf, vor reveni celor la care numărul abonamentului se va termina în...13

7. la sfîrşitul anului va avea loc o tragere la sorţi la care vor participa toţi abonaţii revistei; premiul constă într-un număr special, bibliofil, purtînd semnătura autorilor, a redactorilor Jurnalului şi a tipografilor care îl vor realiza.

Fiecare abonat trebuie să trimită pe adresa redacţiei o copie xerox a chitanţei reprezentînd contravaloarea unui abonament pe minim 4 luni,precum şi numele,adresa exactă,nr.de telefon şi eventualele sugestii. Jurnalul Sf este înscris în catalogul presei la poziţia 2128.

Redacţia

IMPORTANT

important important important important important important important important important important important

20 000 de lei pentru cea mai bună proză sf. Lucrările trebuie expediate pe adresa redacţiei JSF pînă la data de 20 martie ac.Condiţii de participare: textul trebuie dactilografiat la două rînduri, să aibă minim 30 de pagini dactilo, maxim 40.Taxa de participare este de 2500 lei, care va fi expediată pe adresa redacţiei, pe numele Adrian Bănuţă. În afara prozei fiecare concurent trebuie să trimită obligatoriu o fotografie şi o autobiografie.

Pentru EuRoCon JSF pregăteşte un număr color în 24 sau 36 de pagini. Cei care doresc să trimită proze, grafică sau picturi (color) sînt rugaţi să o facă pînă la data de 20 martie. Lucrările de proză nu trebuie să depăşească 15 pag. şi trebuie să aibă şi varianta în franceză, germană sau engleză.

IN NUMARUL VIITOR

Deşertul Zeilor

de Cătălin IONESCU

Mihai BĂDESCU

Factorul Warp

După cum se ştie, elementele cu care oamenii de ştiinţă îşi construiesc imaginea despre univers sînt masa, distanţa şi timpul. Aceste elemente ale structurii universale au fost considerate invariante în vechea fizică mecanicisstă construită de Sir Isaac Newton şi cei ce l-au urmat în secolul 17.

La începutul secolului nostru, însă, devenea tot mai evident faptul, în principal datorită lucrărilor lui Albert Einstein, că legile fizicii newtoniene, deşi erau perfect adecvate măsurătorilor obişnuite, nu se mai potriveau în anumite condiţii extreme. Astfel apărea fizica relativistă, dar ea nu este sfîrşitul povestirii pentru că acum se vorbeşte tot mai mult de fizica cuantică ce introduce un element de indeterminare în imaginea noastră despre univers.

Toate aceste trei viziuni asupra lumii fizice au produs propriile lor legi, toate confirmate de experimente practice. Ele funcţionează. În acest context scriitorul de science fiction este liber să-şi imagineze noi fizici, dar nu are voie, dacă evident nu scrie Fantasy, să se dispenseze de cele vechi. Or, după cum se ştie, fizica relativistă interzice viteze mai mari decît viteza luminii cel puţin în universul pe care-l cunoaştem. Argumentele sînt prea evidente şi prea cunoscute pentru a reveni acum asupra lor. 300.000 de km/s reprezintă aşadar maxima ce poate fi atinsă în universul nostru de un corp material. O sentinţă ce cu greu putea fi acceptată şi atunci mulţi scriitori de science fiction au căutat scurtături în univers. Astfel a apărut şi s-a cristalizat conceptul de „Factor Warp“ sau Space Warp, atît de frecvent întîlnit şi în serialul Star Trek.

În terminologia SF, factorul Warp sau space Warp este similar conceptelor de hiperspaţiu sau subspaţiu. Termenul a fost introdus de unul din părinţii Hard Science Fictionului: John Cambel Jr. în urmă cu aproape 30 de ani şi de atunci este folosit în aproape toate situaţiile zborurilor interstelare .

Cum s-ar putea reprezenta un asemenea spaţiu?

Să presupunem, de exemplu, că o foaie de hîrtie reprezintă spaţiul galaxiei în interiorul căreia călătoreşte nava Enterprise, între două puncte foarte îndepărtate (situate, să zicem, la extremitatea foii de hîrtie). Dacă distanţa între aceste puncte ar fi de, să zicem, 1000 de ani lumină şi astronava ar zbura cu o viteză apropiată de viteza luminii, ar trebui să aşteptăm mai mult de un mileniu pentru a afla dacă nava a ajuns la destinaţie o sută. Dacă, însă, am îndoi această foaie de hîrtie, cele două puncte îndepărtate ar putea deveni adiacente, sau cel puţin foarte apropiate. Cu alte cuvinte, dacă spaţiul, sau mai precis continuumului spaţiu-timp ar putea fi astfel curbat, ar permite astronavelor să parcurgă distanţe enorme într-un timp foarte scurt, aparent cu viteze ce depăşesc cu multe ordine de mărime viteza luminii.

Aşadar Hyperspaţiul ar putea fi definit ca un fel de spaţiu specializat pe ale cărui scurtături astronavele pot ajunge rapid dintr-un punct normal de spaţiu în altul foarte îndepărtat. El este adesea văzut ca un spaţiu de ordin superior, o altă dimensiune în care spaţiul nostru tridimensional poate fi astfel curbat încît două puncte oricît de îndepărtate pot intra în contact. În exemplul nostru, ar fi ca şi cum din spaţiul nostru cu trei dimensiuni, am curba, am plia spaţiul cu două dimensiuni al foii de hîrtie. Pentru a putea curba într-o asemenea măsură continuumului spaţiu-timp, navele cosmice au fost dotate cu motoare capabile să genereze cîmpuri gravitaţionale artificiale extrem de puternice, comparabile cu cele presupuse de astronomi că ar exista în interiorul găurilor negre. Evident, cu cît intensitatea cîmpului gravitaţional generat de astronavă va fi mai mare, cu atît mai mult va fi curbat continuumului spaţiu-timp şi în consecinţă viteza aparentă a navei va fi mai mare. În universul fictional al serialului Star Trek, gradul de distorsiune, de curbare a spaţiului, este măsurat de factorul Warp. Astfel, de exemplu, Warp 1 presupune o călătorie cu viteza luminii iar Warp 9 corespunde la o viteză de 1516 ori mai mare. Cu alte cuvinte viteza creşte exponenţial pe măsură ce factorul Warp se apropie de 10. La Warp 10 , viteza ar fi infinită dar această valoare nu poate fi atinsă. Doar Q şi călătorul se presupune că pot călători la un factor Warp de 9,999 dar nici ei nu pot atinge valoarea limită, 10.

Într-o emisiune viitoare vom analiza modalităţile de a produce cîmpurile gravitaţionale artificiale necesare curbării continuumului spaţiu-timp.